

Ingrid Holm

Jenny

Kapitel 1

Nu är glada julen slut, slut, slut. Jenny nynnade lite förstrött på den gamla julvisan medan hon plockade undan sina få julprydnader. Tomtefamiljen från Göbels som

stått vid sidan om en stor koppargryta fylld med gran- och tallris. Och i fönstret hade den stora adventsstjärnan spridit sitt milda ljus över den gamla kära julkrubban, ett minne från barndomen. Allt var snart nerpackat i sina lådor och några nästan nerbrunna blockljus i rött och guld som stått på soffbordet hamnade bland soporna med de torra resterna av granriset. I köksfönstret stod som vanligt den gamla adventsljusstaken, också ett barndomsminne och på bordet låg en stor röd virkad duk som Jennys mamma gjort. Jenny suckade lite trött när hon satte sig med en kopp kaffe vid köksbordet. Julen hade varit fin. Som vanligt hade hon varit ensam alla juldagarna, men hon tyckte om lugnet och kravlösheten. Att bara vara, inga tider att passa, ingen att föreställa sig för. Men andra hade svårt att tro att hon faktiskt ville vara ensam. De föreslog alla möjliga och omöjliga saker hon skulle göra, eller så bjöd hem henne. Och i år hade Roger förstås tyckt att det var lämpligt att hon firade julen med honom och hans föräldrar och syskon. Till sist hade hon sagt att hon skulle tillbringa helgen hos sin faster

och sina kusiner i Värnamo. Det var det bästa sättet att få tyst på alla välmenande råd och inbjudningar.

Hon hade vaknat tidigt på julaftonsmorgon men legat kvar i sängen och njutit av att slippa stiga upp. Efter kaffet hade hon gått en snabb promenad ner mot den lilla skogsdungen och sedan köpt ett par lussekatter med sig hem. Efter den råa kylan ute hade hon fyllt jacuzzibadkaret med varmt vatten och tänt en massa ljus. Det var underbart härligt ja, nästan magiskt att ligga där i värmen, smutta på ett glas sherry och lyssna på en skiva med Christmas Carols.

Efter det långa badet klädde hon sig i en mjuk hemmadress i grå fleece, kammade ut håret men lade ingen makeup. Utanför var det grått och dystert, det skulle inte bli någon julsnö. Men de strålande ljusen och stjärnorna i alla fönster gav en känsla av glädje och förväntan inför kvällen, även för den som var ensam. Det äldre grannparet hade gäster, Jenny hade sett när de kommit med kassar fyllda av färgglada paket. Men hennes andre granne här nere var nog inte hemma. Undrar om pensionären ett par trappor upp också är ensam ikväll, funderade Jenny vidare. Den fina damen en trappa upp, hade rest bort. Jenny hade sett henne kliva in i en taxi med ett par resväskor för någon vecka sedan. Och barnfamiljen däruppe hade fyllt bilen med barn, paket och kryckor till den ena pojken. En lägenhet stod tom, men den långa rödhåriga grabben och

hans lilla mörka fru hade visst gäster. Alla firade jul, var ochen på sitt vis.

Till lunch tog Jenny fram ägg, sill, bröd, öl och dukade fint vid köksbordet. Och i stearinljusens sken njöt hon sin enkla måltid med öl och en liten snaps. Sedan lyssnade hon på radion en stund medan hon dukade av och gjorde snyggt i köket igen. Om ett par timmar var det dags för Kalle Anka och hans vänner. Då började julen på riktigt med glögg, lussekatter och pepparkakor. Jenny mindes andra jular, ensam med pappa. Pappa som inte ville, inte orkade fira jul sedan mamma dött. De hade varken julgran eller julmat, men de brukade se Kalle Anka tillsammans. Och några köpelussekattor och pepparkakor hade de också haft. Efter Kalle bytte de julklappar sedan var julen i stort sett över. Men de hade suttit kvar framför teven och kanske hade de också haft några julgotter att mumsa på, Jenny mindes inte riktigt.

Som vuxen köpte hon färdig julmat och hon ville ha lite av allt som hörde julbordet till som skinka, köttbullar, prinskorv, kål och potatis och Janssons och gröt som avslutning. Nöjd och mätt satt hon sedan i sitt vackra rum som doftade av granris och hyacinter. Alla julljusen var tända och teven visade en julkonsert. Det var rofyllt och trivsamt och Jenny kunde inte förstå att folk hade för sig att det var så förfärligt att fira jul ensam. En stund innan

läggdags slog hon upp ett glas dessertvin och åt fikon, dadlar och choklad. Det skulle väl bli några kilo efter jul, men ett par extra timmar på gymmet brukade återställa vikten.

Nyårsafton hade hon och Roger varit bjudna på bal på en herrgård som en av hans arbetskamrater ägde. Visst var Jenny van vid fina bjudningar och fester numera, men en herrgårdsbal var ändå något extra. Och hon visste att hon var fin i sin långa svarta glittrande klänning som framhävde hennes slanka välformade kropp. Och håret var långt, rakt och glänsande efter ett par timmar hos frisören. Och Roger var en sann tiopoängare, klädd i midnattsblå smoking och bländvit skjorta. Hans mörkblonda hår var nyklippt och snyggt, men en ostyrig hårlock föll som vanligt fram i pannan. Det var en del av hans charm. Och hans mörkbruna ögon glittrade av glädje och förväntan. De hade haft sällskap några månader och han hade börjat bli lite tjatig om att de skulle flytta ihop, bli ett par på riktigt som han sade.

Marschaller och eldar hade lyst upp hela vägen till gården när de kom fram och i den stora hallen möttes de av värdfolket och bjöds på champagne och kaviarsnitter. Sedan kom de in i en matsal med strålande kristallkronor och gustavianska möbler, men bordet var modernt dukat i svart och silver. Och stearinljus i höga silverkandelabrar och vita blomsterarrangemang. Inte en tomte någonstans. Maten var

givetvis utsökt liksom vinerna. Efter maten serverades kaffe med tillbehör i ett bibliotek, med bekväma soffor och fåtöljer. Sedan blev det dans och en bar öppnades i ena halvan av den stora salen. En riktig orkester spelade och stämningen var hög. Jenny fann sig väl tillrätta. Det var såhär hon ville leva, dansa, vara fri, ha roligt. Och det hade blivit många danser med Roger och hon var kär i honom, kär men inte mer. Inte kärlek och hon hade absolut ingen önskan om en gemensam framtid.

Vid tolvslaget gick alla ut i den stora parken där ett jättefyrvärkeri hade ordnats. Det var förtrollande vackert och Jenny stod tätt intill Roger kände värmen och glädjen över att finnas till, att vara just där just då. Efteråt fortsatte dansen och det var långt efter midnatt när de gick till sitt rum. Upprymda, lite berusade älskade de i febrig lycka.

Efteråt låg de tysta, utmattade och trötta. Jenny hade nästan somnat när Roger frågade när de skulle gifta sig, eller åtminstone flytta ihop. Han ville inte vänta, viskade han. Men Jenny ville inte, för henne var friheten mer värd än allt annat. Så hon sa nej och då gjorde han slut. Men hon var inte särskilt ledsen, det fanns andra och hon ville ha lättsamma sorglösa vänner, inget mer. Några dagar senare skulle hon åka till London på tjänsteresa. Hon älskade att resa, att se nya saker och träffa nya människor. Äktenskap, barn, kärnfamilj bara tanken var löjlig. Synd att Roger var så gammeldags och fånig att han inte kunde fatta att

äktenskap bara ledde till en massa krångel, särskilt om man har barn. Nej Jenny hade valt ensamhet och frihet och hon visste att hon valt rätt.

Kapitel 2

Jenny hade bott på Bergsjövägen i snart fem år. Som inköpschef på Old English, fick hon resa mycket, oftast till England och övriga Europa, men även till Kina, USA och Mexico. Hennes stora lägenhet var möblerad med exklusiva möbler, konst och konsthantverk från hela världen. Allt vittnade om utsökt smak. Hennes bokhyllor var fulla med böcker, cd-skivor och vackra saker. Men det var döda ting, föremål utan liv, Jenny hade inte ens en levande krukväxt. Hennes hem var en gyllne bur för en konstgjord fågel, tänkte hon ibland. Opersonligt och stramt men vackert. Men i ett skåp hade hon gömt gamla skolkataloger och klassfoton, allt hade hon sparat. Foton med utstuckna ögon, genomborrade kroppar, en del var helt söndertrasade, medan andra kunde anas genom perforeringarna. Alltför många ensamma kvällar hade hon suttit med bilderna känt hatet och uttalat förbannelser över sina plågoandar. Hon visste att hon borde slänga alltsamman, men hon förmådde inte. Hat och vrede hade blivit hennes följeslagare, hon kunde inte glömma och inte förlåta, men hon hade blivit stark och osårbar.

Utåt var Jenny glad och humoristisk och hon behärskade

de sociala koderna perfekt. Hon hade väninnor att gå och shoppa med och hon gick gärna ut med arbetskamraterna efter jobbet, för att äta en bit, ta en öl eller ett glas vin. Hon älskade att titta på människor och uppleva det sjudande livet i krogmiljön. Glada människor, lite berusade. Själv drack hon aldrig för mycket. Att bli full skulle vara att förlora kontrollen och det fick aldrig ske. Jenny hade funnit ett sätt att leva som passade henne, som hon var nöjd med. Sin självständighet skulle hon aldrig ge upp och hon hatade barn.

En blåsig aprildag var det dags för en ny Londonresa och visning av det senaste hos en av tillverkarna av Old English möblerna. Och en vecka senare kom hon hem fullastad med väskor och paket som hon med en lättad suck satte på golvet innan hon tog upp posten. Bland räkningar och reklam låg ett vanligt brev utan avsändare. Jenny vände och vred på det, lite förvånad över att få privatbrev. Hon öppnade det tveksamt, utan förväntan.

Inbjudan till klassträff den 1 augusti klockan 18.00
He Jenny!

I år är det 20 år sedan vi slutade högstadiet i Österbacka. Vi har lyckats att få tag på nästan alla som gick i klass 9 d, och hoppas att alla ställer upp och firar vår klass. Vi börjar med ett besök på vår gamla skola

därefter åker vi till Folkets hus, där vi har hyrt en sal. Vi beställer något gott att äta, dricka tar vi med oss själv. Sedan pratar vi gamla minnen och berättar hur vi har det idag. En helkväll alltså!

Anmäl att du kommer senast den 15 juni, till Eva-Britt eller Pia.

Tfn 083-114 008 eller 08-510 211.

Hälsningar Eva-Britt och Pia

Jenny kände hur kallsvetten bröt fram i pannan och med ostadiga händer skrynklade hon ihop brevet och kastade det i papperskorgen. Som om hon någonsin skulle vilja träffa de där pestvarelserna igen. Och minnas tiden då varje dag var en plåga! Då när hon ständigt var mobbad, utfrusen och utanför. Det hade börjat redan i första klass och blev värre och värre för varje år. Inte en enda dag under hela skoltiden hade hon fått vara med. När det var som bäst nonchalerade kamraterna henne, men ofta, ofta slog de henne, drog in henne i duschen med kläderna på, eller slängde ut hennes skolväska på vägen. Många gånger fick hon gå hem med genomblöta kläder sedan de knuffat henne i vattenpölar. Med hat och ilska mindes Jenny hur de brukade slänga in hennes skolböcker bland taggbuskarna. Och om hon fick ihop böckerna för fort blev hon själv inknuffad i buskarna och när hon full av blödande småsår kom fram stod djävlarerna i ring och skrattade. Hon fick aldrig någon

hjälp och ingen ville vara med henne. Jenny kunde fortfarande höra flickornas viskande bak ryggen, "Mjällfia, så äcklig hon är, bläh hon stinker"! Så där höll de alltid på, till slut tyckte hon själv att det var sant, att det var hon som var fel.

Ingen lärare såg vad klasskamraterna gjorde, men de såg att Jennys böcker var trasiga och att hon aldrig räckte upp handen för att svara på frågor. De sade att hon var slarvig och hon fick ofta anmärkningar.

Jenny såg tankfullt ut genom det halvöppna fönstret, det var en varm solig dag och några ungar skrek på lekplatsen. Jävla förbannade ungjävlar, tänkte hon bittert.

Bara en enda gång hade hon exploderat i ett okontrollerat raseri och kastat en sten mot plågoandarna som stod närmast och just då råkade en lärare komma förbi. Naturligtvis blev Jenny inkallad till rektorn för att förklara sig. Men hon satt tyst och butter och vägrade att svara, så hon fick gå hem med ännu en anmärkning att visa för pappa. Som skrev på utan att fråga. Nej, Jenny förstod snart att hon inte dög. Hon hade ingen vuxen att prata med, hennes mamma var alltid sjuk och dog när Jenny gick i andra klass. Pappa hade inte orkat bry sig, han märkte aldrig hur det var.

Långt borta i sina tankar kände Jenny en iskyla genomströmma kroppen. Hon tog upp brevet igen och slätade ut det. Jaså, ni har fått tag på nästan alla djävlar som var

med. Eftertänksamt bläddrade hon i sin gamla skolkatalog. Tänk om hon skulle hon gå ändå. De ju kunde inte längre kalla henne ful eller säga att hon luktade illa. Tveksamt ställde hon sig framför den stora spegeln i hallen, nej ful var hon inte! Hennes guldbruna hår glänste i en enkel pagefrisyr, de grå ögonen var skuggade av långa, mörka ögonfransar, läpparna var perfekt målade i en varm röd färg. Den dyrbara byxdressen framhävde hennes slanka figur. Numera handlade hon bara i exklusiva boutiques, och allt var av högsta kvalitet. Hon skötte sitt utseende perfekt.

På gymnasiet hade hon börjat i en ny skola och fått nya klasskamrater och mobbningen tog slut. Hon hade blivit accepterad, ja till och med omtyckt och populär särskilt bland killarna, men Jenny skojade alltid bort det. Åren i grundskolan hade lärt henne att inte lita på någon. Nu fick hon vara med och hon var nöjd med det, ingen anade hennes inre kaos. Och studierna gick bra, hon tyckte om att läsa och fick femmor i alla ämnen. Tankfullt letade hon bland några gamla skolböcker efter sin uppsats om Gustav Fröding. Hon mindes ännu efter alla år hur hans dikt *En Ghasel* hade gripet och överväldigat henne. Hans ord hade kunnat vara hennes och hon kunde fortfarande recitera den.

*Förgäves skall jag böja, skall jag rista
det gamla obevekligt hårda gallret
det vill ej tänja sig, det vill ej brista,
ty i mig själv är smitt och nitat gallret,
och först när jag själv krossas, krossas gallret.*

EN GHASEL GUSTAV FRÖDING

Gustav Fröding hade satt ord på hennes egen känsla av utanförskap och ensamhet. Hon ville vara som andra men kunde inte och till sist hade hon accepterat sitt galler, sin mur. Kämt sig trygg där. Nu var hon snart trettiofem år, omgiven av vänner och kollegor, men ändå ensam. Hon hade aldrig haft något längre fast förhållande, inte några nära vänner. Och det gick inte en dag utan att hon tänkte på sin skoltid och sina plågoandar. Hon kunde inte glömma och gå vidare, djupt inom sig bar hon på ett destruktivt hat som omöjliggjorde andra känslor.

Efter gymnasiet hade hon läst vidare på högskola och universitet och fått ett bra jobb där hon snabbt avancerade. Men känslan av skam, hat och utanförskap kom hon aldrig ifrån. Och muren hon byggt förblev stark och ointaglig.

En timme i SjöbHur skulle det vara att se dem igen, plågoandarna, djäv-larna? Pia och Eva-Britt hade varit värst, nu var de kanske halvfeta kärringar, frånskilda och arbetslösa! Jenny smålog lite åt tanken. Under långa ensamma nätter hade hon haft tid att tänka, tid att planerat

hur hon skulle hämnas. Då hade det bara varit en lek med tankar men nu, helt oväntat, hade hon kanske möjlighet att göra det. Antagligen skulle hon hamna i fängelse eller på psyket, men vad spelade det för roll. Hon hade i själva verket ändå aldrig haft något liv, bara existerat. Efteråt skulle hon kanske få tillbaka det människovärde som de tog ifrån henne för länge sedan. Under några ögonblick var Jenny frestad att gå på klass-träffen för att få sin hämnd. Döda dem. Men med en djup suck insåg hon att det var bäst att stanna hemma. Långsamt brände hon brevet och medan lågorna sakta slukade pappret bad Jenny innerligt till en Gud hon inte trodde på, att Pia och Eva-Britt skulle brinna i helvetet i evighet.

Kapitel 3

En försommardag när Jenny kom hem lade hon märke till att ungarna klottrat ovanligt mycket på gångar och i trappan. Hon stannade och tittade och såg att allt var riktat mot pensionären där uppe, Evert Olsson. Hemska anklagelser om att han var en äcklig gubbe, pedofil och sådant. När Jenny såg vad ungarna skrivit blev hon så himla arg. Arg på barnen, arg på föräldrarna, och arg på struntprat och skitsnack. Vad hon visste hade den där mannen bara suttit på bänken vid lekplatsen och pratat med barnen. Det skulle finnas fler människor som tog sig tid, som brydde sig, då kanske vi inte haft det helvete vi har idag. Jenny visste bättre än de flesta hur det är att vara utstött och hon önskade att hon haft tid att stanna och ruska om de där ungvävlarna. Men som vanligt var hon på väg någonstans. Hon hade aldrig tid

En solig junidag kom Marie, en mammaledig arbetskamrat till jobbet för att hälsa på och visa upp sin lilla baby. Hon kom nästan samtidigt som Jenny och snart satt de två väninnorna vid bordet i lunchrummet och beundrade Maries lilla underverk. Elin hette hon och Jenny tyckte att hon var

söt, som en liten sprattlande docka låg hon Maries famn och tittade storögt på Jenny. Strax därpå kom en annan tjej in, hon hade precis börjat jobba efter sin korta mammaledighet.

– Men hej Rebecka är du redan tillbaka, sa Marie överraskat. Hon hade tagit med sig en nybakad sockerkaka och som hon skar upp medan Jenny höll Elin. Flickorna pratade och skämtade och jämförde sina barn.

– Oh ja, jag höll på att bli tokig när jag gick hemma, tycker inte du att det är skitträdigt att gå hemma och mögla? frågade Rebecka.

– Nej inte alls, sa Marie förvånat, jag skulle gärna stanna hemma ett par, tre år om det gick för sig! Jag har inte skaffat Elin för att lämna bort henne.

– Nej, men hon ska väl se andra människor än dig? Du kan väl inte ge henne allt hon behöver? Hur ska hon klara sig i livet om hon bara varit hemma med dig?

– Är du dum eller... Marie log lite, hon ska naturligtvis inte bara vara med mig, hon träffar ju er nu till exempel! Och vi har fler vänner och våra föräldrar och syskon. Varför tyckte du det var så hemskt att vara mammaledig?

– Men man har ju inget att göra! Jag bor i en 3-a, det tar typ en timme att städa rubbet, sedan sitter jag där och glor på väggarna.

– Men det finns väl annat än städning, när Wilma är vaken har du väl henne att syssla med, se henne utvecklas,

alla små saker som händer hela tiden. Gå ut med henne i vagnen, slippa stressa.

– Men hallå, det händer väl inte så mycket! Hon kryper lite, jollrar och är jättegullig, men det är inga stora nyheter precis. Dagens äventyr är när vi tar hissen ner till tvättstugan, där plockar jag med tvätten och Wilma tittar på. Jättekul, eller hur...

– Jag som ensamstående och barnlös utan planer på någon förändring ska väl inte blanda mig i, men jag antar att OM jag skulle skaffa barn så skulle jag vara hemma några år. Men givetvis fortsätta jobba sen igen. Men som sagt jag ska aldrig ha barn. Jag ser ständigt vilka bekymmer det leder till... Förresten om du är sysslolös så varför inte baka och laga mat, insköt Jenny.

– Visst jag skulle baka en gång, skorpan blev stenhård och inuti fanns en stor degklump. Helt oätlig! Samma när jag skulle koka ärtsoppa, de stod på i timmar, men var ändå stenhårda. Så nej, jag tror inte på vare sig långkok eller hembakt. Jag sitter i receptionen och där vill jag stanna. Eller ännu hellre, utvecklas och avancera. Hemma blir jag bara en grinig tråkig mamma! Barn behöver dessutom uppleva nya saker, träffa andra inte bara hålla mor i kjolen!

– Jag tycker att barnen först och främst ska lära känna sina föräldrar och sitt hem, sa Marie stridslystet. De ska veta att mamma och pappa inte är bara några i mängden som byter blöjor och matar. Barn behöver trygghet och

närhet. Någon att knyta an till, på riktigt. Och jag tycker att de ska slippa släpas upp i ottan för att lämnas på ett fullt och stökigt dagis. Vet du inte att ungarna blir hörselskadade och får tinnitus innan de ens börjat skolan?

– Men så är det ju inte, de får lära sig jättemycket och umgås med andra vuxna och andra barn. För övrigt är det inte dagis, det är förskola med utbildad personal. De stackarna som blir hemma och håller mor i kjolen, blir lillgamla och får svårt att samarbeta. Det finns undersökningar som visar det. Så det så! sa Rebecka skrattande.

– Jag skiter i vad det kallas, jag tycker att föräldrarna är bättre än all världens utbildade lärare. Om du ska börja jobba klockan sju eller åtta så har du kanske dagis på andra hållet mot ditt jobb, då ska ni ta er dit först, alltså får ni stiga upp klockan fem. Och hemresan tar lika lång tid, många små barn får vara på dagis i upp till tolv timmar. Skulle du själv vilja jobba så länge?

– Alltså dagis är inget jobb, de äter, sover och leker och är ute på olika utflykter, det är inte som att vara på ett jobb. Men jag kan hålla med om att det är för tidigt att stiga upp klockan fem. men det gör inte Wilma heller, Matte är hemma på förmiddagen, sedan kommer hans mamma, sedan kommer lilla jag! Så har vi löst det fru Marie! Rebecka skrattade, men hördes lite irriterad.

– Ja, ja ni ja, just nu i alla fall! Wilma är väl knappt fyra månader. Men jag talar egentligen om trenden med

kollektiv barnuppfostran, eller brist på fostran. När ska barnen träffa sina föräldrar? På kvällen när alla är skittrötta? Då får de sitta ensam framför teven medan maten lagas, sedan blir det kanske en liten stund över. Kanske, för många har annat att göra på kvällarna. Hur ska dessa stackars ungar få en chans att lära känna sina föräldrar, att veta att de är viktigast i världen för mamma och pappa? Kan de förstå att deras föräldrar älskar dem. Nej, det är inte konstigt att världen ser ut som den gör.

– Jag tycker du ser så jävla enögt på det. Det finns nog inte många som är på dagis så länge som du säger, framför allt inte de allra minsta. Och jobbar man så länge så går man naturligtvis inte ut på kvällen.

– Men ska man nu tvunget ha barn så får man väl anpassa sitt liv efter dem, sa Jenny som tyckte att diskussionen var tröttsam.

– Jag är mamma, sa Marie lite surt. Och jag vill inte slänga iväg ungen och säga, nej nu ska jag göra något roligare.

– Alltså jag snackar inte om att slänga ut någon! Men de allra flesta kvinnor har en utbildning, många har studerat i flera år och har studieskulder upp över öronen, ska de bara skita i alltihop och stanna hemma? Nej du Marie vi lever inte på 1800-talet! Men du tycker kanske att vi ska sluta utbilda oss och stanna hemma och bli mannens lilla

– Nej givetvis inte. Och vad då mannens lilla? Jag pratar

om att ta hand om sina barn! Se hur det ser ut i dag? Marie lutade sig ivrigt fram. Tycker ni verkligen att det är bra. Inte ens små barn verkar glada trots att de får allt de pekar på. De behöver aldrig längta efter något. De får allt utom sina föräldrars tid. Tänk förr när första skoldagen var något stort och fröken blev barnens stora idol. Och de första läxorna var roliga, de små ettorna var så stolta när de gjort sin läxa! Och de visade respekt för vuxna och var åtminstone ganska artiga.

Elin började gnälla sedan satte hon igång att skrika högt och ilsket. Marie tittade till henne och tog jollrande upp henne.

– Oj mammans lilla älskling har gjort på sig, och du är säkert hungrig. Marie bytte snabbt blöjan och satte sig ner och ammade. Snart hördes Elins lugna sugande och samtalet kom igång igen.

– Jaha, och när gick du i skolan? Rebecka log spefullt, jag tyckte inte det var något särskilt att börja skolan, jag kunde läsa och skriva innan. Skolan var pest tyckte jag! Och varför ska barn vara rädda för vuxna?

– Nej inte rädda, det menar jag inte, men de ska väl inte få bära sig åt hur som helst, de ska väl kunna uppföra sig. Och jag tycker att föräldrarna ska lära dem det. Barn verkar så hänsynslösa idag och ingen bryr sig. Det sätts inga några gränser, inga normer, ingenting! Bara gulla och krama och köpa grejer. För att freda det dåliga samvetet

eller... Det finns till och med barn som begår mord! Vet ni det? Tror ni det är friska normala barn som gör sådant?

– Ah, men nu får du ge dig Marie. Du tror väl inte barnen blir mördare för att de är på dagis? Rebecka stirrade tvivlande på Marie och sen på Jenny.

– Du vill missförstå, det är inte för att de är på dagis, utan för att de aldrig har känt att de hör hemma någonstans. Marie såg irriterad och samtidigt uppgiven ut. De har inte fått någon hemkänsla, ingen trygghet, de har aldrig känt att de behövs och hör ihop med någon. Att föräldrarna och samhället behöver dem! Nej, ingen behöver dem, de är jobbiga och man måste stoppa undan dem. Marie hämtade andan innan hon fortsatte.

– Som jag sa, prylar och grejor kan de få hur mycket som helst. Men normer, värderingar och gränser får de söka på egen hand. Det blir i dagisgruppen, förskolegruppen och skolan. Där är det de starka och tuffa som styr, de sätter normen. Och då är det inte att vara snäll och hjälpsam som gäller, nej det gäller att ta för sig. Tänk på dig själv, ingen annan gör det. Och föräldrarna märker inget för de har inte tid! Hur många barn får inte höra sina föräldrar diskutera vem som ska offra sig nästa gång barnet blir sjukt och inte kan vara på dagis, förlåt förskolan, ett par dagar. Och vilka föräldrar tar sig tid att vara med sina barn, verkligen vara tillsammans menar jag då, inte sätta dem framför teve eller dataspel, medan de själv gör något

viktigare. Och när de är på väg till eller från dagis med barnen, pratar de i sina mobiltelefoner, inte med barnen! Och... nej jag orkar inte dra upp mer. Men se er omkring själv!

– Ja det var ord och inga visor Marie, sa Jenny och log. Och er diskussion gör mig bergis på att aldrig skaffa barn, inte man heller! Fast man kan säkert vara en bra förälder även om man jobbar. Liksom att alla föräldrar som är hemma inte är bra för sina barn. Se på alla arbetslösa, det är väl problem i de familjerna med?

– Ja, det är ju i grunden samma problem, barn som aldrig känt att de behövs, den som känner samhörighet med familj och samhälle förstör inte. Men hur ska det bli med föräldrar som prioriterar jobbet och sina egna intressen framför barnens? Att vara hemma några år med sina barn verkar vara som att få Svarte Petter.

– Nu blir jag snart förbannad, fräste Rebecka när vi äntligen börjar komma en liten bit på väg mot jämställdhet så kommer du och skuldbelägger kvinnorna. Bara kvinnorna! För de tar inte hand om sina barn, så på grund av en modern och vettig jämställdhet blir barn monster som fostrar sig själv till destruktiva varelser. Nej fy faan! Du kan inte mena det? Eller hur?

– Sorry om du blir arg Rebecka, men jag har alltid retat mig på de där feministiska idéerna. Det är ju nästan krig mellan män och kvinnor. Kvinnor måste göra karriär.

Barnen är inte föräldrarnas glädje och samhällets framtid längre. Redan innan de är födda måste de ha en dagisplats, så att både mamma och pappa kan ägna sig åt sitt eget liv. Och sitt dåliga samvete dövar de genom att ge barnen allt de pekar på. Är det så konstigt att samhället ser ut som det gör. Hur ska ungdomarna känna sig ansvariga och delaktiga när ingen brytt sig om dem? Marie lyfte upp Elin och lät henne rapa.

--Tjo vad det vad livat i holken, sa Inger som kom in, vad är det som står på?

– Ja, nu får ni coola ner er! Marie är här och visar upp sin lilla flicka och vi har egentligen trevligt, sa Jenny leende. De är bara lite oeniga om hur länge man ska vara mammaledig. Jag tycker att ni har rätt bägge två, och jag är jätkligt glad att jag slipper välja. Hur gjorde du när dina var små, Inger?

– Ja, jag var hemma i närmare tio år och det var inte så ovanligt då! Oh vad hon är söt, din lilla flicka. Får jag hålla henne?

Hon gullade med Elin och fortsatte: Vi fick ju Jimmy först och när han var närmare tre kom Annette. Men de var på lekskola några timmar i veckan när de var fyra, fem år. Nu har ingen varken råd eller lust att vara hemma länge. Kanske man skulle försöka ta upp Alva Myrdals gamla idé om kollektivboende. Fast det vet ni väl inget om, ni ungdomar? sa Inger leende. Ja, jag vet inte riktigt själv, det

var på 30-talet någon gång. I alla fall så skulle familjerna ha tillgång till all service i bostaden och dagis skulle finnas i huset. Men man hade egna lägenheter.

- Tyvärr måste jag lämna er och den intressanta diskussionen, sa Rebecka leende. Jag måste in och jobba lite! Hon kramade om Marie, vi är väl vänner? frågade hon Marie.

- Ja, det är klart att vi är! Vi måste snart ses igen och bråka mer!

Inger slog upp kaffe och fortsatte berätta om alternativa sätt att ordna barnomsorgen.

– Jag tror att Alva Myrdals idéer skulle vara ett utmärkt alternativ för många familjer idag. Liksom att det borde finnas dagis i anslutning till jobbet. Man sparar ju tid och är på samma ställe. Inger suckade lite och fortsatte, men jag tror på valfrihet, de föräldrar som vill, vare sig det mamma eller pappa, tar en paus i jobbet. Den som inte så karriärsugen kan väl stanna hemma med barnen i några år, på hel eller deltid. Med ett bidrag som de kan leva på. Jag tror att alla skulle vinna på det, genom minskad arbetslöshet och lugnare tryggare barn eftersom barngrupperna på dagis skulle bli mindre. Men vi måste ju vara precis lika, tycka och tänka likadant och leva likadant. Ingen får sticka ut, jag tycker att det är lite synd. Och egentligen, har inte den som fostrat trygga fina barn som växer upp till duktiga

människor gjort karriär? Jag tycker faktiskt att den karriären också är något att vara stolt över. Fast jag menar verkligen inte att barnen bara ska vara kvinnans ansvar! Men jag kan inte ändra samhället. Förresten varför har inte du gift dig och skaffat barn Jenny, du som är så snygg kan väl välja och vraka bland killarna?

– Jag vill vara fri helt enkelt. Inte binda mig, bli besviken och få en massa elaka barn och bråka om vem som ska passa dem.

Jenny log överslätande och gick mot dörren.

– Och nu ska jag också jobba lite. Vi ses!

Kapitel 4

Det var snart en månad sedan Jenny fått inbjudan om klassträffen och ända sedan dess hade hon känt sig trött och förkyld. Hon hade knappt orkat genomföra den senaste resan till New York, de resorna som annars hörde till årets höjdpunkter. I New York fanns allt, teatrar, butiker och en massa krogar. Och Jenny trivdes med de glada vänliga amerikanarna. Ytliga, ja kanske, men det var hon själv också, hon gillade den amerikanska livsstilen. Men den här gången hade hon inte förmått att göra något utöver jobbet. Helt utpumpad och slut försökte hon sitta en stund i hotellets bastu innan hon lade sig och somnade genast. Hon trodde att det var en influensa på gång.

- Vad är det med dig Jenny?frågade Colin, en av killarna, jag känner inte igen dig. Du verkar trött och nedstämd, och går alltid direkt till hotellet, inga glada kvällar på krogen mer! Han sa det skämtsamt, men det fanns en oro bakom.

- Jag tycker du ska gå till doktorn, om du känner dig dålig, fortsatte han.

Jenny log trött och sa att det var nog bara en influensa på gång. Nästa gång tar vi igen det och går på krogen varje

kväll! Sa hon leende och försökte verka som vanligt.

Men hon blev inte bättre. Hon hade alltid tyckt om att gå ut och äta något gott, dricka vin, umgås och vara glad, men ingenting lockade mer. Hon blev bara tröttare och tröttare. Så småningom gick hon till läkare och fick sin diagnos. Leukemi, hade doktorn sagt, kanske skulle hon bli frisk, men det var en massa prover och annat som skulle tas. Under tiden var det vila om gällde. Hon hade förövrigt inget val. Den ständiga tröttheten var som ett mörkt, tungt täcke. Hon orkade knappt tvätta sig innan hon gick till sängs och när hon steg upp var hon lika trött som kvällen innan.

Kapitel 5

Glad och småvisslande gick Ismet Bavari omkring bland flyttlådor och möbler. Han hade tagit en semestervecka och visste att det skulle bli fint när han var klar. Han hade fått en del dukar och mattor efter sin mormor som nyligen gått ur tiden. Tillsammans med hans egna möbler och en del nytt skulle han få ett trivsamt hem här, det var han säker på. Som extra bonus skulle han dessutom få lite närmare till jobbet som mentalvårdare på psykiatriska kliniken. Och lägenheten var fin och det kändes bra att äga sin bostad.

Plötsligt mindes han sin gamla mormor, konstigt att hon levt ända tills nu. Ismet hade tyckt att hon var urgammal redan för tjugo år sedan när de flyttat ifrån den byn där han var född. Liten, torr och tandlös med insjunkna kinder, brukade mormor sitta utanför deras lilla hus. Alltid klädd i mörka kläder, hennes ögon var stora och mörka, nästan svarta och huvudet täckt av en stor svart sjal. Ismet aldrig sett hennes hår. Men mormor var ingen kuvad kvinna, efter vad han mindes. Lugn och trygg satt hon alltid på sin plats och gav order om vad som skulle göras under dagen. Till och med morfar fick lyda henne! Ja, den gamle patriarken levde ännu, Ismet mindes honom som en jätte, han var längre

än alla andra karlar där i hemma. Och stark var han, han kunde bända upp stora stenar från de torra åkrarna och lägga som kanter på nyodlingarna. Hans hår var kraftigt och stålgrått. Ismet kände på sitt eget, ja, han hade nog samma typ av hår. Fast hans var förstås svart ännu! Han trodde att var han lite lik morfar. Även om han knappt kom ihåg hur han sett ut.

Resan hit hade varit ett stort äventyr, det hade hänt så mycket hela tiden. Den lilla bergsbyn och dess innevånare kom snart i glömska, åtminstone för barnen. Om han skulle försöka ta mamma med sig och resa tillbaka nästa sommar? Det skulle vara roligt att återse morfar och släktingar och se hur det verkligen såg ut i byn. Det var ju populärt att söka sina rötter. Och mamma skulle säkert bli jätteglad, hon hade ofta pratat om det. Ja, nästa sommar skulle han faktiskt bjuda henne på resan, det kunde vara på tiden, morfar levde inte i evighet. Fast Ismet skulle aldrig kunna tänka sig att flytta tillbaka för gott. Han hade kommit med sina föräldrar och syskon till Sverige för mer än tjugo år sedan. Mamma ville egentligen inte flytta, men när fem av hennes nio barn hade dött i späd ålder följde hon sin man till ett främmande land för att slippa förlora fler barn i sjukdomar och slippa den politiska oron, de hoppades att få leva i frihet och trygghet. Men början blev ändå svår, allt var nytt och språket helt obegripligt. Ismet mindes de

enorma kontrasterna mot den gamla hembyn. Det var tyst och lugnt här. Och rent. Inga andra djur än hundar i koppel syntes på gatorna. Till och med lägenheten var spännande, tre rum och kök, med toalett och badkar. Ismet hade aldrig sett vare sig vattentoalett eller badkar. Och det fanns rinnande varmt och kallt vatten. Och vad kylen och frysen skulle användas till hade de inte förstått. Men utanför lägenhetsdörren fanns den lockande hissen. Ismet åkte upp och ner och irriterade grannarna.

Det var fadern som väntat sig mest, men det var han fick svårast att anpassa sig. Han tryckte att svenskan var krånglig och omöjlig att lära sig och han fick inget arbete. Faderns roll som familjens överhuvud blev snart ifrågasatt, kanske allra mest av honom själv. Han kände sig misslyckad. Han kände sig kluven, utanför och längtade hem, rädd för det nya. Barnen lärde svenska och fick kamrater och mamma gick på diverse aktiviteter för invandrare. Men pappa satt ensam i lägenheten och blev bitter. Först försökte han att hindra mamma att gå ut, men sen gav han liksom upp. Han ville flytta tillbaka, men då han förstod att Sverige var framtiden för familjen stannade han.

Först som vuxen förstod Ismet riktigt hur olycklig och usel pappa känt sig i Sverige. Hur mycket han offrat för att familjen skulle få stanna. Ibland fick pojkarna följa med honom till arbetsförmedlingen och socialbyrån och de såg

att fadern skämdes och de svenska kvinnorna skrämde honom. I deras hemland var mannen familjens överhuvud och den som tog hand om sin familj, annars var han en ynkrygg och till åtlöje och skam för hela släkten. Men i Sverige arbetade kvinnor överallt och de försökte alltid styra och ställa för pappa och säga vad han skulle göra. Fadern tyckte att de var utmanande och oanständigt klädda och han kunde aldrig acceptera att dessa kvinnor skulle bestämma över honom och hans familj.

Nej, livet i Sverige blev aldrig bra för pappa. Han blev sjuk och det var som om han inte ville bli frisk. Efter ett par år somnade han in lugnt och stilla. Ismet mindes saknaden och sorgen, pappa var en del av dem och hemlandet. Men de visste att han aldrig skulle bli en del av deras liv i Sverige. Och nu var Ismet glad att pappa aldrig fått veta den mörka hemlighet han bar på. Ingen skulle någonsin få veta.

Men barnen hade anpassat sig bra, Ismet var bara åtta år när familjen kom hit och precis som syskonen lärde han sig snabbt svenska. Han var duktig i skolan. Efter gymnasiet och vidareutbildning började han som mentalskötare på den klinik där han fortfarande jobbade kvar. Han trivdes bra och funderade på att läsa vidare till psykolog.

Kapitel 6

Dagen var solig och alltför varm. Luften stod nästan stilla och hettan var tryckande, men djupt inne i skogen var det vilsamt och lite svalare. Jenny satte sig på en mjuk gräsklädd kulle och lutade ryggen mot en gammal skrovlig björkstam. Hennes ljusa byxor och den tunna vita tröjan skulle kanske få en och annan fläck, men hon brydde sig inte. Trädens grenar gav skugga och en aning svalka. Några höga grässtrån vajade sakta i den lätta sommarbrisen. Det gulnade gräset doftade sött och fullmoget. På avstånd hördes ett svagt brus från motorvägen. En ensam fågel kvittrade i ett träd och det var för tystnaden och stillheten som Jenny kört hit. Hit till denna plats där hon så ofta gått tillsammans med morfar när hon var liten.

Det var många år sedan, men fortfarande kunde hon höra morfars trygga stämma när han berättade om skogens flora och fauna. Morfar var inte religiös på så sätt att han gick i kyrkan, men i naturen och det ekologiska samspelet såg han en skapare. Och han satte aldrig människan högst, utan menade att allt och alla var en del av skapelsen, av naturen. På den tiden trodde Jenny att han visste allting. Han berättade underbara sagor om djur och växter, små berättelser som ofta handlade om att ta ansvar, vara rädd

om livet och göra det bästa av det. Morfar var den ende som brytt sig om henne, men han dog samma år som Jenny började skolan. Hon kände tårar bränna bakom ögonlocken av sorg, saknad och kanske självömkan.

Den dagen när Jenny fått veta att hon var allvarligt sjuk hade hon varken känt sorg eller rädsla. Tyst och nästan likgiltigt hade hon lyssnat på läkaren, att hon kanske snart skulle dö gjorde henne inget. Hon var sista länken i en svag, sjukdomsdrabbad släkt. Alla hade dött i förtid och alltid i cancer på mors sida. Farföräldrarna dog visst i vanliga åldersrelaterade sjukdomar och far föll ner från en byggnadsställning för några år sedan. Men alla hade dött. Nej, hon skulle inte sakna livet när det var dags att lämna det... Det skulle bli skönt att få sova, men vad väntade egentligen där på andra sidan? Den frågan var skrämmande. Var det bara slut eller fanns det något, en himmel, ett helvete? Jenny rös trots värmen och slöt ögonen.

Sakta, nästan omärkligt svävade hon uppåt och en mjuk behaglig värme lade sig som ett täcke över hennes trötta kropp. Den underbara doften av skog, mylla och fullmogen grönska blev starkare ju högre upp hon kom. Det var stilla och tyst och i tystnaden anades de allra svagaste toner, som en symfoni av skogens alla örter och växter. Jenny såg de smala, slingrande stigarna långt där nere. Färgerna var starka, dallrande, ibland nästan självlysande. Hon kände

sig omsluten av frid och harmoni. Men när hon plötsligt varseblev episoder ur sitt liv trodde hon att hon var på väg att dö. Då ska ju livet passera revy och hon blev inte rädd. Hennes bilder kom långsamt och skiftade omärkligt från den ena till andra. Hon såg sig själv som nyfödd i sin mammas famn. Sedan på väg till skolan, liten och ensam traskade hon fram på den välkända vägen. Fortfarande var alla färger klara och starka, det var ofattbart vackert och i tystnaden susade skogens egen symfoni.

Och igen såg hon sig själv, nu stående på skolgården omgiven av sina klasskamrater. De skrek och kastade småstenar och grus på henne. Hon stod alldeles stilla och blev mindre och tunnare. I nästa ögonblick försökte hon ta sig upp ur en vattenpöl. Det var kallt och regnet öste ner. Så fort hon nästan var uppe knuffade någon henne tillbaka. Till sist brydde hon sig inte om att försöka komma undan. Apatisk stannade hon kvar i vattenpölen. Flera händelser från skoltiden spelades upp som en film. Förtvivlad såg Jenny sig själv omgiven av barn som pinade henne. Hon kunde inte hitta sina kläder efter gympan. Mager och eländig sprang hon runt och letade, insvept i en kall smutsig badhandduk. De andra barnen sprang skrattande omkring, de lyste och glänste i skarpa färger, bara Jenny var grå och suddig. Plötsligt syntes ett svart moln som blev större och större och där fann Jenny en plats där hon kunde finna trygghet och ro. I molnet var hon osynlig och skyddad från

omvärlden. Strax därpå såg hon sig själv som ung kvinna leende, frisk och vacker, men fortfarande kvar i det mörka molnet. Och med ens kom morfar, hans ögon strålade av kärlek och ömhet. Han log mot henne och såg ut precis som förr, han hade till och med sin gamla bruna basker på sig. Fylld av glädje sprang Jenny mot honom. Men när hon var nästan framme snubblade hon och föll och i svindlade fart fortsatte hon att falla medan hon förtvivlat ropade på morfar...

Hon vaknade, solen brände i ansiktet och det fanns inte längre någon skugga där hon satt. Förbryllad mindes Jenny drömmen och morfar, det kändes som om hon fått en glimt av evigheten. Den fanns och morfar fanns, lugn och trygg skulle hon lägga sin hand i hans när det var dags, precis som förr. Hon flyttade sig bort i skuggan och satt sedan länge i djupa tankar, innan hon stillsamt reste sig och gick mot bilen.

När hon kom hem från utfärden till barndomens underbara skog, blev hon sittande i bilen. Solen brände och det blev snabbt hett som i en bastu, men hon orkade inte sträcka ut handen och öppna dörren. Precis när hon höll på att somna knackade någon på rutan och hon såg en skymt av den nya grannen som flyttat in i Olssons lägenhet. En utlänning var det visst. Nu tittade han oroligt på Jenny och insåg att hon behövde hjälp. Han öppnade dörren och fick ut henne från

den heta bilen. Varsamt stödde han henne till trappan och när de kom in i hans lägenhet satte han henne i en bekväm korgstol som stod precis innanför dörren. Sedan kom han med ett stort glas kallt vatten och lät henne dricka utan prat och frågor. Han satt bredvid och hjälpte henne mjukt att hålla glaset. Jenny kände hur kallsvetten bröt fram i pannan och hon ville säga något, förklara, men hon var helt utmattad. Ismet höll hennes hand och med ens försvann all ångest och oro. Det behövdes inga ord. Den lilla trivsamma hallen med vita korgmöbler och ljusgröna tapeter, var sval och behaglig. Stolen var skön att sitta i. Jenny kände att hon snart skulle orka resa sig och gå, men plötsligt kändes ensamheten skrämmande.

– Du, sa Ismet lågt, vill du inte komma in och sätta dig i soffan eller orkar du sitta i köket? Jag kan fixa te och en macka eller något. Du behöver säkert äta lite. Kom!

Och med ett lätt grepp om hennes armbåge hjälpte han henne till köksbordet.

– Sitt nu och vila dig så kommer jag med något att äta. Vill du ha lite rabarberkräm förresten? Jag kokte ihop lite rabarber och jordgubbar igår. Det är faktiskt jättegott om jag får säga det själv, sa han småleende.

Och visst var det gott! Jenny åt utan att må illa eller känna av den där obestämda tryckkänslan i magen. Efter en stund kände hon sig piggare än hon gjort på länge. De satt mittemot varandra vid ett stort blått köksbord och en

tunn vit gardin fladdrade lätt i det öppna fönstret. På bordet låg en stor vävd duk och på golvet låg färgglada mattor. Det var trivsamt och ombonat.

Jenny kände att tårarna var väg. Hon hade blivit så lätttrörd numer. Förr hade hon alltid skrattat och skojat, nu var gråten hennes ständige följeslagare.

– Är du trött min vän, vill du gå hem nu? Eller vill du hellre vila på soffan här hos mig?

Jenny blev alldeles varm när han frågade. Så omtänksam han var. Som om han förstått utan ord. För hon ville inte hem till ensamheten. För första gången i sitt liv kände hon sig trygg med en annan människa. Hon ville stanna.

– Jag stannar gärna hos dig, svarade hon med ett svagt leende. Hon kom plötsligt på att hon inte sagt vad hon hette och hon visste inte hans namn.

– Jag heter Jenny, berätta lite om dig själv, vad du heter, vad du gör och sånt. Själv är jag sjukskriven, som du kanske förstår och ska läggas in för behandling snart. Men jag vill inte tala om min sjukdom nu. Det blir tids nog med det.

Och Ismet berättade hur han kom till Sverige med sin familj när han var åtta år, och att det var så länge sedan att han kände sig som svensk. Och han berättade om sitt jobb som skötare på psykiatriska kliniken, han hade varken status eller hög lön. Men han trivdes och var nöjd. Man kan bara äta sig mätt! Han strävade inte efter titlar och hög lön. För då sitter man kanske på ett pengaberg när man är

gammal och frågar sig var livet blev av, sa han småleende. Och han berättade om sin mormor som nyligen dött långt där borta i en by i Turkiet. En del av hans mattor och vävnader kom därifrån. Och några prydnadssaker. Alla föremål hade sin historia, och Ismet berättade livfullt och roande. Något var kanske lite skavt och slitet, men det var minnen från hans barndom långt härifrån. Och han påpekade att han hade nya möbler också, köpta i Sverige. Och med saknad och respekt talde han om sin döde pappa som tagit sin stora familj till Sverige, men sedan mest drabbats av motgångar och besvikelser. Men det var länge sedan, och mamma levde och syskonen. Alla trivdes och hade fått det bra och Ismet visste att hans pappa hade varit glad om han kunnat se dem. Ismets lugna trygga röst och hans berättelse fick Jenny att känna sig vemodig och ledsen. Hennes eget liv kändes med ens tomt och meningslöst. De nöjen hon haft hade varit ytliga och oengagerade, det fanns ingenting hon saknade nu när hon inte orkade flänga runt mer. Ismet var lugn och trygg, någon man kunde lita på. Dessvärre hade de träffats när Jennys liv kanske var slut. Hon försökte förklara, säga något men hennes ord blev konstiga och hon orkade inte söka efter de rätta orden. Lite förvånad hörde hon sig själv säga att hon önskat att de träffats för länge sedan.

– Innan jag blev sjuk, började hon. Ismet, jag vet att vi precis har träffats, men min tid är kanske rätt kort. Jag har

inte tid att traggla igenom en lång bekantskap, får jag stanna hos dig en stund. Du förstår, jag tycker du är så fin, precis som en riktig vän och det känns som om jag känt dig alltid. Du är så snäll. Hon log och suckade lite och blundade. Men sedan fortsatte hon lite förläget. Ja, jag vet inte riktigt hur jag ska säga, men jag tycker riktigt mycket om dig. Tills nu har jag mest brytt mig om mitt jobb, jag fick resa mycket och se och uppleva mycket och jag har en bra lön. Men jag vet inte, om det egentligen varit så bra. För jag var rädd för människor, rädd för närhet. Men med dig känns det annorlunda. Jag är bara så trött, jag orkar ingenting längre. Bara sova, sova och sova.

Hon tystnade lika snabbt som börjat tala men när hon slöt ögonen förnam hon en alldeles ny känsla, som om det fanns en strimma av hopp, om hon bara fick vila en liten stund.

Ismet låg på knä bredvid henne. Han höll hennes svala hand i sin. Det var en känsla av överklighet att ha en nästan okänd kvinna här, en som bett att få stanna och sagt att hon var allvarligt sjuk. Han hade säkert sett henne några gånger i trappan men knappt lagt märke till henne. Men när han såg på henne nu kände han ett underligt vemod, som om allt var för sent. Hon var så blek, hennes hud verkade grå och livlös. Men ändå tänkte han att han aldrig sett en vackrare kvinna. Det långa håret lockade sig mjukt och läpparna var fylliga och ögonfransarna långa och mörka,

och hon var helt osminkad. Hjälplos och sjuk låg hon här, en flicka som han gärna ville lära känna. Men hade de någon tid på sig, vad var det för sjukdom hon hade? Hon hade inte sagt något om det. Försiktigt reste han sig och hämtade en tunn filt och lade över henne. Hon fick i alla fall stanna tills hon vaknade. Sedan fick de väl prata vidare om framtiden. Och Jenny sov. Hon låg nästan orörlig hela natten och nästa morgon var det måndag. Ismet skulle jobba, men han kunde inte bara gå och lämna henne här. Så han tog komplodigt och gjorde sedan i ordning frukost. Han dukade fram vad som fanns hemma, kokte ett par ägg, skar upp bröd och satte fram ost och marmelad. Han hade ingen aning om vad hon brukade äta. Och hon hade väl mediciner hemma, trodde han.

Jenny vaknade på soffan och hörde ljuden från köket, så trivsamt det var. Doften av nylagat kaffe och Ismets smågnolande fick henne nästan att glömma tröttheten. Men så insåg hon att hon legat med kläderna på och varken tvättat sig eller borstat tänderna. Hon kände sig skamsen för att hon ställt till det så för honom, vad skulle han tro om henne? Tyst gick hon till badrummet för att åtminstone tvätta av sig lite och gnugga tänderna med tandkräm. När hon satte sig vid det dukade köksbordet var båda först tysta och lite generade, men snart pratade de som om de känt varandra länge. Jenny hämtade sina tabletter och sedan berättade

hon om sjukdomen.

Efteråt satt de tysta. De kände att de delade sorgen och smärtan, vetskapen om att deras tid tillsammans kanske skulle bli kort. Men just därför måste de ta vara på varje minut. Det var sant som Jenny sagt igår, de hade inte råd att slösa bort tiden. Så tillsammans gick de ner till Jennys lägenhet och tog med en del kläder och toalettgrejor. Ismet drog fram extrabädden och satte den bredvid sin i sovrummet. Jenny skulle förstås ligga i hans säng, själv låg han i gästsängen bredvid och när han bäddat båda sängarna såg det riktigt fint ut. De kände att närheten och den spirande kärleken skulle ge dem tröst och styrka. Jenny sov tryggt med Ismet bredvid.

Kapitel 7

Medan Jenny var inlagd på sjukhuset för benmärgs-transplantation och första cellgiftbehandlingen köpte Ismet nya sängar, sängkläder och ett härligt svart och vitt överkast. Och Jenny flyttade in hos honom när hon kom hem, fast hon behöll sin lägenhet och sina möbler. Hon blev snart bättre och prognosen var god. Själv trodde hon att hon skulle överleva, det fanns så många möjligheter, så många behandlingsmetoder. Och nu när hon hade Ismet och älskade honom ville hon leva. Han hade sett henne sjuk och hjälpt henne, enkelt och kravlöst hade han ställt upp. Han brydde sig inte om hennes dyrbara prylar eller den fina bilen. Det var henne han brydde sig om. Och hon älskade att krypa ihop i hans famn och höra honom berätta om sin uppväxt långt borta i Turkiet. Och hon undrade om han inte tyckt att det var svårt att lämna sitt land och släktingar och allt. Och ibland undrade hon om han aldrig blev mobbad. Så som hon blivit, fast det sa hon aldrig.

Jennys sjukdom gick tillbaka, hon tog sin medicin och försökte glömma att hon varit nära döden. När hon så småningom kunde jobba ett par timmar om dagen vågade hon tro att sjukdomen var borta. Och efter en månad med

deltid hoppades Jenny att kunna jobba heltid igen. Fast hon ville inte resa. Aldrig mer resa. Hon ville alltid vara hos Ismet. Kärlek och närhet var en ny skön känsla för henne som trivts bäst ensam. Med Ismet blev livet värdefullt. Aldrig hade hon trott att hon skulle våga ge sig hän och älska någon. Men Ismet var så öm och försiktig, han tog i henne som om hon varit det sköraste porslin och på något sätt fick det henne att våga släppa kontrollen, att känna kärlek, åtrå och lycka utan förbehåll. Men de älskade inte så ofta, för det mesta låg de bara tätt intill varandra. Kärlek och närhet var viktigare än passion och erotik. Jenny talade ofta om sin morfar, som varit den ende som brytt sig om henne, den ende som haft tid. Hon berättade om hur hon och morfar brukade cykla ut till skogen och ha matsäck med sig. Medan de tittade på växter, insekter och fåglar berättade morfar om allt de såg i naturen.

– Det blev så spännande för han hittade på små sagor, om djuren och hur allt i naturen hörde ihop. Hans berättelser var ofta till hjälp och tröst sedan när jag fick det svårt i skolan. Men han dog alltför tidigt, sen dess har jag varit ensam. Skoltiden blev ett litet helvete, sa Jenny bittert. Och ingen märkte något.

– Men fanns det ingen lärare som du kunde prata med?
– Nej man skvallrade inte, det var något slags hederskodex. Det var bättre att lida i tysthet. Men jag klarade mig i alla fall. Och i gymnasiet blev det bra, där fick jag

kompisar. Så jag klagar inte, tro inte det. Jag blev faktiskt riktigt nöjd med livet.

- Det var ju tur att det blev bra till slut, men det måste ha varit hemskt innan. Stackars min lilla älskling. Ismet kysste henne ömt.

- Men nu har jag dig och jag är så ofattbart lycklig! Jag älskar dig Ismet.

- Ja, och nu blir du aldrig mer ensam, jag ska alltid vara med dig, sa Ismet och höll henne hårt intill sig.

Nästa dag strålade solen från molnfri himmel och luften var mild fast klockan bara var strax efter åtta. Ismet satte fram rostat bröd, marmelad, ost, smör och kaffe, innan han väckte Jenny. Hon var så söt när hon lite yrvaket kikade fram under täcket, men snart log hon glatt och de åt frukost och pratade om allt och inget, snart skulle de iväg till sina jobb. Och medan Ismet cyklade till sjukhuset fick en pojke plötsligt hemlängtan.

Kapitel 8

Dörrar öppnades, tofflor klapprade och porslin och glas skramlade. Michael låg kvar i sängen och lät ljuden sakta sjunka in i medvetandet. Han hade fortfarande svårt att ta till sig det som hände omkring honom. Men han tyckte om lugnet på sjukhuset, trivdes med dagliga rutinerna. Han ville inte flytta härifrån, även om han på något sätt förstått att det var meningen. Här fick han leva i sin egen värld. Här var han trygg. Plötsligt kom syster Ida in i rummet och glatt leende drog hon från gardinerna och öppnade fönstret.

- Åh, vilken härlig morgon, Michael! Nu får du stiga upp, snart är det frukost. Hon gick fram och rufsade honom lite i håret.

- Um, jag ska. Michael pratade tyst.

Av alla sköterskorna gillade han syster Ida allra bäst, hon var alltid glad och snäll. Ibland ville Michael försöka vara snäll tillbaka, men det var svårt för han visste inte vad som förväntades av honom. När hon lämnat rummet reste han sig långsamt och tog med sig sina dagkläder till badrummet. Och efter en stund smög han in i matsalen. Några ansikten vändes mot honom när han öppnade dörren, men alla fortsatte att äta. Tyst och försynt gick han fram

till buffén och tittade på maten. Som vanligt tog han bara en skorpa med lite smör och en kopp te. Stilla och tyst satt han vid sitt bord. Tittade håglöst ut genom det öppna fönstret, såg trädens grenar sakta vaja i vinden. En frisk vindil svepte genom rummet och med ens kände Michael att han var hungrig. Tveksamt valde han bland de olika rätterna. Doften av havregröt väckte ett minne som kändes oväntat bra. Han tog en tallrik och fyllde med varm gröt och mjölk. Vid bordet mindes han att han ibland fått gröt hemma hos mormor. Fast inte så ofta. Hon sa alltid att de hade syndat att de måste sona allt ont de gjort och då fick han ingen gröt. Då fick han bara skorpor eller hårt bröd.

Han förstod aldrig varför de skulle ha det så, men mormor ville inte prata om det. Fast ibland var hon annorlunda. Då kunde han få sitta uppe i rummet. Mormor hade så rent och fint i sin stuga, det luktade gott av såpa. Ibland när hon var glad och snäll fick han följa med henne ut i skogen och plocka blommor som de satte i vaser hemma. Då blev det vackert i rummet. Blommorna lyste upp i den enkla stugan. Men hans eget lilla rum i källaren var aldrig trivsamt och det alltid kallt, fast varma sommardagar var det skönt. Men han fick inte ha något fint därnere. Michael slevade sakta och tankfullt i sig gröten. Det smakade gott. Det var länge sedan han märkt vad han åt. Efter gröten gick han fram en gång till och funderade på om han skulle äta något mer. Det fanns bröd och pålägg, ost och allt

möjligt. Han såg sig tveksamt omkring, han fick kanske inte äta mer, men syster Ida kom just förbi och såg honom.

– Ja, var så god Michael, ta du en smörgås, det gör dig gott. Hon blev glad och överraskad när hon såg att han åt. Men samtidigt var hon rädd att skrämma bort honom.

– Tack jag ... sa Michael med ett litet försiktigt leende.

Ida blev varm inombords, tänk om han äntligen var på väg, tänk om det skulle vända nu. Om han skulle öppna sig och... Hon hade tyckt så fruktansvärt synd om den lille kraken när han kommit hit. Det var snart två år sedan men han hade inte blivit märkbart bättre. Han ville ingenting, trivdes bäst om han fick ligga på sin säng. Ibland läste han lite men bara korta stunder. Någon kväll hade de lyckats locka honom att sitta med i teverummet, men ingen visste vad han tyckte om programmen, han skrattade aldrig eller visade några känslor. Han satt där och tittade en stund, ursäktade sig sedan och gick och lade sig. Tyst och försynt, likgiltig. Därför kändes det hoppfullt den här morgonen.

När han kom in på sitt rum lade han sig på sängen, men en ny ovan känsla av livslust fick honom att stiga upp igen. Han ställde sig vid fönstret och tittade ut såg träden och skogen på avstånd. Om han skulle gå ner och sätta sig på bänken. Kanske någon ville gå med honom ut en stund sedan. Ingen lade märke till honom när han gick mot utgången, alla var upptagna med att plocka undan efter frukosten.

Mickael gick ut och satte sig på bänken. På den stensatta gången flög de allra första höstlöven omkring. Himlen var alldeles klarblå, molnfri och solen sken. Det var något med septemberluften som väckte en längtan eller oro. Han tänkte på mormor, undrade vad hon gjorde nu. Var hon hemma i stugan, hon kanske behövde honom. Hon hade blivit så konstig, ropat på Iris och Gustav, när han frågat vilka det var hade hon stirrat tomt på honom och sagt att de hade syndat så svårt att Gud övergett dem alla. Men det sade hon ju alltid och om alla, alla människor var syndare, sa hon. Men sedan hade hon slutat att städa och tvätta sig själv... Och hon brydde sig inte längre om vad han gjorde. Tänk om han skulle gå hem och koka gröt till henne, en god havregröt, sådan som hon brukade ge honom, när han varit riktigt snäll och bett länge. Det kan inte vara så långt hem, de bor ju där borta i skogen. Men han skulle kanske fråga syster Ida, fast hon hade nog inte tid nu. Nej det är klart att han skulle hitta hem själv. Mormor väntade och han måste hjälpa henne. Utan större tvekan reste han sig och gick ut genom sjukhusgrindarna, han såg skogen en bit bort och där skogen tog slut fanns huset. Deras fina röda hus. Med bärbuskar och fruktträd, tänk om det fanns några mogna bär då skulle han äta några. Fast mormor skulle väl sälja dem förstås. Han brukade få smaka riset om han åt av frukten och bären, de måste sälja allt. Fast inte alltid, han mindes att han ibland fick ett äpple eller ett päron och han

kunde få en skål bär också om han varit duktig och plockat många.

Det var skönt i skogen. Så tyst, och vad gott det luktade, friskt och annorlunda mot sjukhuset, plötsligt undrade han varför han stannat där. Varför hade inte mormor kommit och hämtat hem honom? Tänk om hon var arg. Han blev plötsligt rädd, mormor kunde vara elak när hon var arg. Hon slog honom och sade att han var ett djävulens barn. Och då sa hon att hon måste piska synden ur honom. Och att han måste fasta fyrtio dagar som Jesus. Michael blev plötsligt rädd där han gick på stigen. Han kände sig trött, han var inte van att gå, hans ben var smala och spinkiga. Han satte sig försiktigt på en sten. Han satt där och kände solen värma ansiktet. Det kändes skönt. Allt blev liksom rött innanför ögonen. Han tänker att det är nog blodet som mormor alltid talde om, blodet som skulle frälsa dem. Men då är ju mormor inte arg, inte arg alls! Hon skulle stå i dörren och le stillsamt som hon gjorde ibland när han kom hem från skolan. Men ibland var hon arg när han kom hem och hon trodde att han tramsat på hemvägen, då var hon tvungen att slå honom. Piska ut det onda som hon sa. Michael rös och grät tyst där på stenen. Han kröp ihop. Det var svårt när mormor var arg. Hon verkade inte se honom, men ändå träffade vartenda piskrapp och sedan kunde han inte sova för det sved i såren. Men han kunde

inte säga till i skolan. En gång hade han försökt, men fröken hade bara sett lite orolig ut och sagt att han måste vara snäll och lyda sin mormor så skulle det nog bli bra. Annars får du komma till mig igen och berätta, hade hon sagt. Men Michael hade inte gjort det, hon skulle ändå inte förstå. Hon trodde förstås att det var han som varit dum. Och det var det väl. Fast ingen av de andra barnen fick stryk, inte så som han i alla fall. De var glada och busiga och vågade allt som han aldrig vågade. Ingen brydde sig om honom i skolan. Han fick vara ifred. Han gjorde inte sina läxor som de andra, men fröken sa att det räckte att han gjorde sitt bästa.

Inez Gustavsson gick sakta på den smala vindlande skogstigen, det var en underbar sensommardag. Träden hade börjat skifta i rött och guld. Allt blev lugnare när sommarens alla måsten var borta. Det var en vacker dag med klarblå himmel och trädens guldglänsande blad lyste och skimrade. Och det fanns en aning av höstens allra första skärpa i luften. Inez hade alltid tyckt om hösten, men idag såg hon inget av naturens skönhet, det kunde lika gärna ha regnat eller snöat. Hon ångrade att hon gått ut. Nu ville hon helst lägga sig under en buske och somna för att aldrig mer vakna. Sorg, saknad och ensamhet gjorde stegen tunga.

Det var snart en vecka sedan hennes hund, Jassar hade fått somna in. Han orkade inte mer, han blev nästan tretton

år och var stel och värkbruten, men saknaden och sorgen var outhärdlig. Han skulle bli hennes sista hund, nu var hon snart sextiosex år och att skaffa en valp var inte att tänka på. Men samtidigt gjorde det smärtan och sorgen intensivare. Inez satte sig tungt på en stubbe. Tröttheten tog överhand, det kändes som om hon inte skulle orka gå ett enda steg till. Tystnaden var bedövande, ingen fågelsång, inget sus i träden, bara tomhet, längtan och vemod. Skogen var välbekant och allt påminde om Jassar. Hon kände vartenda träd, varenda stig här och allt fick henne att minnas alla glada och bekymmersfria promenader med hunden. Hans stora vackra huvud, när han vände sig mot henne för att se efter om hon var med. Hans sträva, sköna päls och tassarna som hon brukade torka när de varit ute i regn. Och på kvällarna när hon såg på teve låg Jassar bredvid henne i soffan och snusade. Det kändes tryggt och trivsamt, men var det slut och hon ensam. Hon kände sorgen som en fysiskt smärta. Insikten att han inte längre fanns var outhärdlig.

Plötsligt hörde Michael ett ljud. Det kom någon på stigen han kikade försiktigt fram bakom buskarna. En kvinna i mörka kläder. Hon gick sakta och lite böjd och hon liknade mormor. Michael reste sig tyst och smög efter henne. Hon gick sakta precis som mormor och hon hade likadana kläder som hon, mörka och jo, håret är likadant. Det måste vara

mormor... Men helt säker var han inte så han bestämde sig för att följa efter henne en bit. Eller skulle han ropa på henne. Men nej han ville vara säker först. Hon kanske vände sig om. Och plötsligt stannade hon och liksom lyssnade, precis så brukade mormor också göra. Och när de hade gått i skogen hade hon nästan alltid varit snäll och nästan glad. Hon pratade om blommorna som Gud gjort och sa att allt det vackra hade Gud gjort. Ja, Gud hade gjort oss också, sa hon. Tänk så bra att han mött mormor här i skogen, när hon var glad, de kunde kanske plocka blommor och ta med hem. Han tittade på marken. Det fanns visst inte så många blommor, men han såg något blänka till i diket. Han böjde sig och tog upp det, såg att det en kniv, en snygg och bra kniv, med rött skaft och blankt fint blad. Han kunde fånga solen i den blanka ytan. Michael tittade fascinerat på kniven lät solen skicka ut reflexer. Han nästan skrattade. Då märkte han att mormor också hade stannat. Hon satt på en stubbe kanske väntade hon på honom. Han lade kniven i fickan, plötsligt rädd att hon skulle bli arg om hon såg den.

Ett oväntat ljud fick Inez att se sig om, men allt var som nyss. Det var väl en kanin som skuttat iväg, tänkte hon och reste sig. Tveksamt blev hon stående med en diffus känsla av att vara iakttagen. Fast hon inbillade sig naturligtvis. Det kom nästan aldrig någon här mitt på dagen. För övrigt brydde hon sig inte, hon skulle skynda sig hem och dra för gardinerna och lägga sig. Hon gick några steg men känslan

av att vara iakttagen ökade. Det kändes plötsligt kallt och kusligt fast det var mitt på dagen och solen värmde. Hon stannade igen och lyssnade. Men det var alldeles tyst och det var nästan bedövande vackert i skogen, i de soliga gläntorna doftade jorden och rönnbären lyste röda och mogna. Men Inez rös och kände skräcken komma krypande. Om ändå Jassar levte, då skulle han ha sprungit omkring och nosat och studerat allt på stigen. Hon var aldrig rädd och ensam när han var med. Han var hennes bästa vän, Inez kände tårarna bränna av sorg och saknad. Hon stannade igen och fick en vag känsla av att någon stannat bakom henne. Snabbt vände hon sig om, men kunde inte uppfatta något.

–Hallå, sa hon lite tvekande, är det någon där? Hennes röst var svag och osäker, vad skulle hon föresten säga om det var någon? Men ingen svarade, det var tyst och i tystnaden kunde det svaga bruset från motorvägen anas. Inez började gå igen, men hon darrade trots värmen. Det var som någon smög inne i dunklet bland buskarna, någon som ville henne illa. Naturligtvis hade hon inte mobilen med sig heller. Barnen sa alltid att hon skulle ha den med i skogen ifall hon skulle ramla eller om Jassar skulle bli sämre och inte kunde gå hem. Och den sista tiden med Jassar kom hon nästan alltid ihåg den, men nu var han var död. Efter ytterligare några meter vände hon sig snabbt utan att stanna och i ögonvrån såg hon någon som liksom hukade bakom

ett träd. Då kom den verkliga skräcken. Blickstillastod hon och försökte se den som gömt sig. Hjärtat bankade och hon hade svårt att andas. Var det någon som ville skrämma henne, eller var det ännu värre.

– Kom fram du som smyger där borta! ropade hon med en röst som hon försökte göra barsk.

Han kikade fram bakom trädstammen men skymtade bara en del av del av hennes ansikte. Han bestämde sig för att inte svara genast. Hon kan vänta hon blir säkert inte arg idag. Det luktade så friskt och gott, han såg några hallon på en buske. Försiktigt så inte mormor hörde, nöp han av några. Han tog några till, kan kanske bjuda mormor, tänkte han. Nu hade hon stannat igen och hon tittade rakt på honom. Hon såg rädd ut, men sedan skrattade hon och frågade vem han var. Han kom fram och undrade varför hon inte kände igen honom.

– Vad är du för en filur? sa hon glatt, du får inte smyga efter gammalt folk så där. Han svarade inte stod bara orörlig med stel glasartad blick. Bara en pojke han verkade nästan rädd när han iakttog henne under den ljusa luggen. Inez var nära att skratta av lättnad.

– Hör du, om du gått vilse så är det bara att följa stigen rakt fram. Då kommer du till en busshållplats och till centrum. Det är bara att gå! Hon försökte låta bestämd, för pojken verkade otäck där han stod och stirrade utan att

svara.

– Jag sätter mig här och vilar mina gamla ben, du får gå vidare, sa hon och satte sig på en sten, hon försökte le uppmuntrande och hoppades att han skulle ge sig iväg.

- Mormor, sa han tyst, mormor?

- Nej, jag är inte din mormor, jag har barnbarn, men de bor inte här. Gå du vidare så hittar du nog din mormor.

Inez önskade innerligt att någon skulle komma, det kändes kusligt att sitta här med den besynnerlige pojken. Han var liten och mager, men hans stirrande blick skrämde henne. Det var som om han inte förstod vad hon sa. Kanske var det en knarkare. En del börjar ju tidigt.

- Mormor, sa han igen. Och gick ett steg närmare.

- Mormor, ska vi ska gå hem nu?

- Nej! Och jag är inte din mormor och vi ska inte gå någonstans, röt Inez. Ge dig iväg!

Nu var hon var nästan mer arg än rädd för pojken såg så förskrämd och ynklig ut. Han kunde väl knappast göra henne något, men han ingav ändå ett krypande obehag och hon ville bli av med honom.

– Jag stannar här och vilar, men du ska fortsätta stigen rakt fram. Din mormor väntar säkert på dig!

Inez hoppades att han äntligen skulle ge sig iväg till sin mormor eller vem som helst, bara hon slapp honom. Men då pojken kom närmare bestämde hon sig för att prova att vara vänlig och sa att det kanske var bäst att de gick

tillsammans ändå. Lite stelt reste hon sig och försökte le vänligt mot grabben.

– Jag har några barnbarn som är i ålder med dig, sa hon det är en pojke som heter Gustav och en flicka som heter Carina. Fast de bor långt bort.

Det var som om pojken blev lugnare när hon pratade, men hon visste inte vad hon skulle prata om, han svarade ju inte. De gick på stigen, han kom lite bakom henne och åter kände hon ett krypande obehag.

– Mormor, sa han varför fick jag aldrig vara med de andra, varför måste Gud alltid straffa oss? Har han inte snart straffat oss färdigt så att vi får komma till himlen?

Hans röst var gäll och lite pipig.

Inez rös, vad var det för en pojke, kunde han ha rymt från sjukhuset? Aldrig hade hon saknat sin mobil så mycket som nu, gode Gud, låt det komma någon. Men skogen var ödslig och tom och i skuggan av de stora granarna kändes det plötsligt kallt. Hon rös...

På sjukhuset hade de upptäckt att Michael försvunnit, men det gick inget stort larm, han var ju ofarlig. Det skulle säkert inte dröja länge innan någon hittade honom eller så kom han tillbaks själv. Han brukade inte vilja vara ute. Ett par sköterskor gick ut för att leta i området närmast men han syntes inte till. De gick till köpcentrumet och frågade om någon sett Michael där, men ingen kände igen honom, och

han hade ju inga pengar så han hade inte kunnat handla. Oron ökade allt eftersom timmarna gick, kanske skulle de ändå larma polisen. Polisen lovade att skicka ut en bil, men de tyckte inte heller att det var någon överhängande fara. Det var ju varmt och skulle inte bli mörkt på flera timmar. Grabben skulle säkert vara tillbaka till kvällsmaten! Ida föreslog att de skulle gå bort mot skogen, Michael var ju uppvuxen på landet, han kanske längtade från det grå sjukhuset. Så de gav sig i väg och hoppades att snart hitta honom.

Inez gick en bit under tystnad, kanske skulle pojken ändå lämna henne ifred om hon inte talade med honom. Men han fortsatte att gå ömsom bredvid, ömsom bakom henne. Hon kände hans obehagliga kalla ögon hela tiden. Hon kunde inte förstå varför han kallade henne mormor.

– Vad heter du? frågade Inez för att ha något att säga, jag heter Inez Gustavsson och jag brukade gå här... Hon hade tänkt berätta om Jassar, men kände att hon inte orkade. Obehag och skräck hade fått henne att glömma sorgen för en stund, men att prata om sin älskade hund med den här hemske ungen varken ville eller kunde hon. Sida vid sida gick de tysta en stund då han helt oväntat slet upp en kniv och rispade henne i armen.

– Titta mormor, nu kommer du till Gud! Genom blod, som du brukar säga.

Det gjorde inte så ont, men bestörtningen när hon upptäckte kniven blev för mycket. Hon slog till honom rakt i ansiktet och fick tag i en liten gren och fortsatte att slå honom. Hon slog och slog, han stirrade på henne med blodet rinnande från en skråma i pannan. Men med ens stack han kniven i henne, han såg inte var den träffade, han bara stack den i henne gång på gång. När hon jämrande föll, fortsatte han att sticka tills hon låg alldeles stilla och marken var täckt av blod.

Lika oväntat som han börjat reste han sig men lät kniven sitta kvar i henne. En stund stod han och tittade på henne. Han log när han såg allt blodet, såg håret rött och klubbigt och hennes mörka kläder, trasiga och blodfläckade. Han såg på sina händer som också var nedsmorda av blod. Han sprang skrattande iväg och ropade

- Mormor är död, mormor är död! Hon är räddad av blodet som hon alltid ville!

Då mötte syster Ida honom och tog honom i famnen. Hon höll den blodige pojken intill sig medan en isande skräck spred sig inom henne. Vad hade han gjort? Just när hon trott at Michael var på väg... vad hade hänt. Hon satt stilla med den leende pojken i famnen och kände sig olyckligare än någonsin.

Inez låg kvar på den smala skogstigen. Några röda flugsvampar lyste i det torra bruna gräset, det doftade höst

och ljungen stod i blom. Hon låg på rygg och såg upp mot den azurblå septemberhimlen. Blodet sipprade sakta från ett djupt sår, men det gjorde inte ont. Några torra löv prasslade intill hennes öra, hon log och slöt ögonen.

Kapitel 9

Dagen därpå när Jenny var på väg till jobbet hörde hon på nyheterna att en kvinna blivit mördad inte långt ifrån där de bodde. När hon sedan gick ut lyste stora tidningsrubriker om det bestialiska mordet i skogen. Mördaren var en patient från psykiatriska kliniken som hade rymt. Debatten om mentalpatienternas frigång och tillsyn blossade upp på nytt. Har de svängdörrar på anstalterna numer, frågades det i tidningarna. Och människor skakade olustigt på sig, det är en konstig värld att leva i. Vanligt folk fick låsa in sig och skydda sig så gott de kunde. Mördare gick lösa.

Jenny förstod att det var någon från Ismets arbetsplats som rymt och när han kom hem undrade hon om han visste vem mördaren var. Och Ismet kände väl till den unge pojken Michael, som mördat kvinnan. Och han hade fått veta att mordoffret varit en ensam kvinna, som hade viss likhet med Michaels mormor. Michael hade berättat att han tänkt gå hem och hälsa på sin mormor, och när han sedan såg kvinnan trodde han att det var mormodern. Kniven hade han hittat någonstans, sa han. Och han sa också att mormor var lycklig nu när hon fått dö för blodet, för det var vad hon alltid

pratad om. Och med tanke på pojkens bakgrund, så är förklaringen inte så underlig som man först kan tro. Med stöd av Michaels berättelse och vad man sett på brottsplatsen hade man en rätt klar bild av vad som hänt där i skogen.

Klart var att tragedin hade en historia som gick långt tillbaka i tiden, genom flera generationer. Och sakta, först lite tveksamt började Ismet berätta vad de fått fram efter de första förhören. Och med ilska och förfäran lyssnade Jenny till Ismets berättelse.

– Men hur kan något sådant hända, låser ni inte in era farliga patienter? frågade Jenny bestört över slappheten inom vården.

– Det är lätt att vara efterklok, men den stackars lille grabben... Ingen kunde tro att han skulle göra någon illa.

– Stackars grabb, fräste Jenny. Men hon som blev mördad då, är det inte synd om henne?

– Jo visst, det är fruktansvärt. Och det ska inte få hända, men om du sett pojken, så hade du förstått. Ingen kunde tro att han ... liten och klen, tyst och rädd för allt. Han kom till oss för några år sedan, undernärd, smutsig, han talade knappt, bara skrek och låg dessemellan i halvdvala. Hans mormor kom in på samma gång. Och vi fick höra en ruskig historia som gick långt, långt tillbaka.

Ismet höll om Jenny där de satt i soffan. Hon var så söt i sin mjuka rosa mysdress. Som en liten spröd älva satt hon

uppkrupen i soffan och såg bekymrad ut. Den svala eftermiddagsvinden svepte in i rummet och han reste sig och stängde fönstret. Sedan drog han henne åter intill sig och sade att de hade alla våldsbenägna patienter inlåsta och för övrigt var det inte en anstalt för förbrytare. Det var psykiskt sjuka människor som behövde vård. Och den här pojken var speciell. En liten mager grabb, nästan omöjlig att få kontakt med.

Hans mormor placerades på avdelningen för dementa. Hon svarade bra på medicinering och blev lugn och stillsam. Hon satt mest i sin stol, ställde inte till besvär. Talade inte, bara log ett stillsamt leende. Ismet såg tankfullt rakt fram. Sedan berättade han om människor i en liten by. Vanliga människor som inte ville blanda sig i. Även om de ibland tyckt att något var lite konstigt, så ville de inte blanda sig i. Nej, det var inte deras sak, det fick myndigheterna sköta. Han trodde inte att något liknande skulle ha kunnat ske i hans hemby, som också var en liten by långt ute på landet. Men man levde annorlunda där, man brydde sig om varandra och höll reda på varandra, på ont och gott förstås.

Ismet mindes fortfarande dagen då Michael kom, en liten spinkig trettonåring, rädd och smutsig. Det hade varit sen eftermiddag, och det hade regnat hela dagen. Kylan och det dystra vädret förstärkte på något vis dramat när pojkens förtvivlade skrik ekade genom sjukhuskorridoren.

– Nej, mormor nej, snälla mormor lås inte, neej, neej!

Jag är hungrig. Men till slut upphörde skriken. Michael blev tyst och stilla. Han hade bott hos sin mormor och människorna i den lilla byn anade nog att det inte stod rätt till där. Men ingen gjorde något, ingen ville ta första steget, det måste väl vara myndigheternas sak eller pojken mamma, eller skolan ja, ursäkterna att inte själv göra något var många och så gick tiden. Och åren, med tiden blev mormodern riktigt förvirrad och började knacka på hos grannarna och fråga efter sin sedan länge döde make, eller om någon sett Iris. De försökte lugna henne och följde henne hem, och där satt Michael, vid köksbordet tyst och likgiltig utan att svara på tilltal. När detta hade hänt några gånger insåg grannarna att det inte kunde fortsätta och då äntligen kom både pojken och hans mormor in på sjukhuset. Och plötsligt kunde alla berätta och ge bakgrunden till den sorgliga historien.

– Men varför väntade de så länge! Jenny såg ilsket på Ismet.

– De trodde väl inte det var så farligt. Det var ju vad alla sa sedan. När det var för sent, men de skämdes nog ändå.

Jenny kröp närmare Ismet, hon anade att hon skulle få höra en sorglig historia. Men hon hoppades att hon på något sätt skulle kunna förstå den där unge mördaren. Som det tydligen var synd om. Ismet lade beskyddande armen om henne och fortsatte sin berättelse.

Gustav och Gerda var i tjugofemårsåldern när de gifte sig och tog över Gustavs föräldrahem, ett mindre torp med lite mark. De var duktiga och arbetade hårt med det lilla torpet och snart kunde de utöka. Och precis som så många andra arbetade Gustav extra i skogen på vintrarna, och Gerda hjälpte till vid bröllop och annat i de stora gårdarna. De var ett vackert par, Gustav var lång och stilig. Rågblond och hans ögon intensivt blå och han var glad och munter. Han var arbetsglad och stark och aldrig rädd att ta i. En lättsam och rejäl karl. Gerda var en riktig skönhet, lång och slank, med ett ansikte som Greta Garbo, men med Sickan Carlssons smittande glada skratt. De var allmänt omtyckta och respekterade. Men åren gick och några barn blev det inte, folk skojade lite med dem ibland, men snart förstod de att barnlösheten var en stor bedrövelse för de båda makarna och då talade ingen längre om det.

Men så en dag blev det uppenbart att Gerda var gravid, magen blev stor och rund och Gerda var strålande lycklig. Och Gustav gick och småmyste och jobbade ännu hårdare. Han renoverade torpet, lade in varmvatten, och gjorde ett riktigt badrum, med vitt kakel och svart och vitt golv. Och vattenklosett. Nu hade de något att arbeta för. Så kom den stora dagen då deras lilla flicka skulle födas, Gerda och Gustav for iväg till lasarettet. Gerda med sina trettioåttå år hade inte de bästa förutsättningar som förstagångsföderska, men allt gick bra och flickan var frisk och välskapt. Gustav

var stolt och lycklig när han talade om sin dotter och Gerda var liksom uppfylld av en inre glädje. Det var som om byborna först då förstått hur högt Gustav och Gerda önskat ett barn. Efter flickans födelse gick de i kyrkan minst en gång i veckan och ständigt prisade de Gud som hört deras böner. Den lilla, som döptes till Iris, var ett lättsamt sunt barn. Hon lärde sig tidigt att gå och prata och Gustav kunde aldrig se sig mätt på sin lilla dotter. Han åkte ofta till staden där han köpte han de finaste kläder, skor och leksaker till henne. “Min lilla prinsessa ska ha det bästa”, sa han alltid om någon undrade vad hon skulle med alla fina kläder här på landet.

Men Gerda blev allvarligare än hon varit förr och påminde dem ständigt om att de måste tacka Gud varje dag. För henne var Iris ingen prinsessa utan ett Guds under och det fick de aldrig glömma. Men hon älskade sin lilla flicka och lärde henne be och tacka Gud för livet hon fått. Den lilla familjen var lycklig och byborna gladde sig med dem. I början hade de kanske skrattat lite åt “de gamle” som väntade barn och visst tyckte en och annan att familjen blivit överdrivet kyrksamma. Varje söndag skulle de gå i högmässa och Gerda ville helst vara med på aftongudstjänsten också. Hon menade att de inte kunde tacka Gud för mycket eller för ofta.

Men en dag förändrades allt. Det var en kall vintermorgon och byn låg blåskimrande i det kalla gryningsljuset.

Det var nymåne och stjärnklart. Mörkret, tystnaden och ensamheten skapade en känsla av överklighet, det var som att vara i en annan värld, vacker men lite skrämmande. I tystnaden hördes endast knarrandet av Gustavs grova pjäxor mot den hårda skaren. Han måste hinna med mycket idag, han hade sett en alldeles särskilt fin docka som han ville ge Iris i julklapp, hon hade fyllt tre år och behövde en riktig docka. Tanken på flickan fick genast Gustav på glatt humör och han började så smått tralla lite tyst för sig själv. Snart skulle de andra gubbarna komma och då skulle det bli lättsammare.

Men någon timme senare när de andra skogshuggarna kom var Gustav död. Han hade fått en stor rotvälta över sig och döden hade varit ögonblicklig. Tysta och allvarliga knackade männen som burit hem Gustav, på hos Gerda och talade om vad som hänt. Hon stod som förlamad och började sedan hysteriskt skrika att det var Guds straff för Gustav hade inte tackat, Gustav hade bara varit glad och tramsat, nu tog Gud honom ifrån dem. Gerda grät och skrek. Hon var otröstlig och glömde bort Iris, som yrvaken kom fram och tittade på sin mor och på männen.

Snart kom grannkvinnorna och tog hand om Iris och tröstade och förklarade hur olyckan gått till. Iris blev helt tyst, lade sig i sängen och drog täcket över sig. Borta från världen låg hon där tills en doktor kom och såg till att både hon och Gerda kom till sjukhuset. De var väl borta

närmare en månad, men när de kom hem verkade Iris nästan som förr, en pigg och pratsam liten flicka. Hon talade ofta om sin far och hur mycket hon saknade honom, men han finns ju himlen, sa hon sedan trovisst. Men Gerda hade blivit förändrad, stel och likgiltig gick hon omkring i sina vardagssysslor. Aldrig ett leende eller ett vänligt ord, varken till Iris eller till någon av de grannar som försökte hjälpa dem.

– Gud övergav oss, därför att vi inte var tacksamma för Iris. Han tog Gustav för att han skojade för mycket. Snart tar han kanske Iris också, kunde hon säga ibland med låg entonig röst. Hon sålde nästan all mark, och räknade med att om de levde enkelt och sparsamt skulle de klara sig på pengarna hon fick. De var självförsörjande på potatis och frukt och grönsaker och hon kunde sälja en del. Alla de fina kläderna som Gustav köpt kastades bort. Gustav hade blivit högmodig och glömt Gud det var därför fick han lämna oss, menade hon, därför tog det slut. Nu skulle de leva enkelt och gudfruktigt, hon och Iris.

Men om hon nu var så gudlig, kunde väl prästen gjort något? frågade Jenny tvivlande.

– Prästen, liksom alla andra, försökte visst i början, men det gick inte att prata med henne. Hon trodde bara, ja ingen vet väl vad hon trodde...

– Men fanns det inga myndigheter? Men plötsligt mindes Jenny hennes egen tid i grundskolan.

– Nej det fanns väl inte så mycket socialvård och sånt på den tiden. Och alla kände varandra. Man fick lov att vara lite originell.

Och snart slutade grannarna att besöka Iris och hennes mor. Det kändes meningslöst och de blev bara nedstämda själva. När Iris började skolan hoppades nog byborna att isoleringen skulle brytas och att Iris i alla fall skulle få någon kamrat. Men så blev det inte. Gerda förbjöd varje kontakt utöver skolan och allt blev vid det gamla. Någon ville göra något, men ingen visste inte riktigt vad och så gick tiden. Till slut såg alla det som normalt att Iris och hennes mor var för sig själv, de ansågs som lite egna och ingen orkade bry sig.

– Stackars barn, övergiven av alla, viskade Jenny förundrat.

– Ja, men folk hade väl nog av sitt och Gerda och hennes släkt var ju kända och respekterade. Man trodde egentligen inte att det var så farligt.

Men när Iris var 13 år och kom det en ny flicka till klassen, en flicka från Malmö. Hon pratade konstigt och klasskamraterna skrattade åt henne och hon blev snart lika utanför som Iris alltid varit. Och det var då som Iris övervann sin blyghet, och gick fram till den nya och började prata med henne. Visst tyckte Iris också att den nya pratade lite konstigt, men hon ville ändå vara hennes vän. Och snart

blev de båda flickorna bästisar. Agneta hette den nya och hon skulle bo här hos sin moster tills skolan slutade för hennes far hade fått arbete utomlands och mor hade följt med. Agneta var en helt annan flicka än Iris, tuff, okynnig och viljestark. Och när Agneta ville ut och träffa pojkar så måste Iris följa med. Detta var helt nytt för Iris som levt helt underordnad sin mor. Men efter några veckor blev Iris som förvandlad. Hon brydde sig inte längre om vad Gerda sa. Hon kom och gick som det passade henne, hon följde med Agneta till staden och där de snattade smink och kläder och träffade pojkar. Det pratades i byn och Gerda fick ett nytt sammanbrott och hamnade på sjukhuset igen. Under tiden bodde flickorna ensamma i huset som blev ett riktigt tillhåll för “busarna från staden” som grannarna sa. Men när Gerda skulle komma hem packade flickorna och var borta.

– Man kan knappt fatta att sånt kan hända i våra dagar, sa Jenny uppgivet.

– Nej, det är märkligt. Fast det var ju ändå några år sedan.

När Gerda kom hem bar hon genast ut möbler och mattor och skurade hela stugan. Alla textilier tvättades och hängdes på tork ute. Sedan tog hon bara in det allra nödvändigaste, sängen, ett bord och några stolar. Inga prydnader eller minnessaker skulle finnas kvar. Hon bad grannarna ta vad

de ville och sedan slänga resten. Och sedan gick Gerda in i sin egen värld där ingen kunde nå henne. Hon satt i stugan som hon höll pedantiskt ren, vad hon åt eller gjorde visste ingen. Och ingen visste heller vad som hänt flickorna. Men en dag stod en ung kvinna med ett barn utanför Gerdas dörr. Grannarna kikade försiktigt och undrande bakom gardinerna. Inte kunde det väl vara Iris som kom hem? Med en unge, och ensam! Nej, det kunde aldrig gå väl! Ryktet spred sig snabbt i byn och alla var nyfikna och förvånade.

Gerda såg tyst på sin dotter och sitt barnbarn.

– Jaså du Iris, det passar att komma nu. Var har du mannen din, pojkens far? Gerda pratade långsamt och tyst, efter år av ensamhet och tystnad kändes rösten främmande. Och inte hittade hon de rätta orden, men hon var nog glad att se sin dotter och den lille. Men också orolig, det måste ju finnas en far. Men Iris var ensam med sin pojke, hon hade aldrig varit gift och nu ville hon bara be Gerda att ta hand om pojken några veckor. Så fort hon fått lägenhet och arbete skulle hon själv ta hand om Michael. Gerda satt villrådig och tveksam.

– Ett oäkta barn. Vad skulle Gud tycka om det? Gerda satt snyftande i soffan och jämrade sig. Har vi inte redan förtörnat Gud så mycket att han tagit Gustav ifrån oss? Och nu kommer du med en pojke och är inte gift.

Men det blev som Iris ville. Gerda behöll pojken och

Iris åkte iväg. Hon skulle ju snart komma tillbaka, hon hade både arbete och bostad på gång...

Först verkade det att gå riktigt bra, Gerda blev lite vänligare och mjukare, hon tog pojken med till byn och handlade och kunde ibland stanna och prata lite med någon bybo. Hon berättade att Iris var änka och nu skulle hon söka arbete innan hon kunde ta hem Michael.

Ja, det var kanske bra med pojken, sa man och tänkte att det skulle göra Gerda gott med ett litet barnbarn, det kunde inte vara bra att sitta ensam alltid.

– Men det gick alltså åt helvete?

– Ja, tyvärr så, men hade inte Michael fått lunginflammation och blivit liggande i hög feber så hade det kanske inte slutat så illa som det gjorde. Men när pojken blev sjuk trodde Gerda att Gud straffade henne igen. Han hade ju tagit Gustav, förändrat Iris och nu skulle han ta Michael. Michael som var avlad i synd och Gerda hade ljugit och sagt att Iris varit gift. Naturligtvis skulle de straffas, med förnyad styrka skulle Gud slå dem till marken. Natt och dag satt Gerda vid den febrige pojken säng, hon bad och prisade Gud och lovade att göra allt bara pojken fick leva. Och han blev bättre, och efter ett par veckor var han helt frisk. Men mormor Gerda hade gett Gud ett löfte, ett löfte som hon måste uppfylla. Så Michael fick flytta ner i ett källarrum. Hans säng sattes ner och ett litet bord med en stol och byrån för hans kläder. Inga mattor, gardiner eller

något som kunde ge trivsel och värme.

– Michael är ett syndens barn, sa Gerda. Han måste renas, det hade hon lovat Gud. De skulle de båda renas från synden och leva för Gud i enkelhet. Kanske skulle de då få förlåtelse och ett evigt liv.

Grannarna var bekymrade och oroliga, men ingen kom sig för att ingripa. Och snart tröstade de sig med att Gerda älskade pojken och både pojken och hans mormor var rena och propra och det var rent och fint i den lilla prydliga stugan.

– Man måste ta livet på allvar, sa mormor strängt till Michael om han frågade varför de inte var som andra. Du och jag har en stor synd att sona, men Jesu blod ska rena oss och sedan får vi vår lön i himlen! När hon sade det kunde hon nästan le och ge Michael en snabb smekning. Om Michael protesterade blev han inlåst i sitt rum, utan mat i några dagar. Tills han hade bett Gud och Gerda om förlåtelse.

Michaels skolgång blev en upprepning av Iris barndom och skoltid. Gerda tillät inga kamrater, inga skolresor eller något som kunde vara roligt. Det var bara det att Michael aldrig fick någon bästa kompis. Han fortsatte att vara ensam, han blev inte mobbad, men han blev osynlig. Ingen frågade någonsin efter honom.

– Och ett liv som gick till spillo! Det här mordet var

deras fel, sa Jenny ilsket.

– Kanske, men man ser inte alltid nöden när man är mitt i den. Ismet försökte förstå och han ville inte göra Jenny upprörd och ledsen. Och hos sin mormor fick Michael den enda trygghet och kärlek han visste om. När hon blev omhändertagen var han tretton år, en liten, förskrämd pojke, som jag sa. Tyst och likgiltig satt han vid bordet. Ingen visste när han fått mat senast och det förr så prydliga hemmet hade snabbt förfallet. Gerda irrade omkring och ropade på Gustav och Iris, men Michel ville hon inte se. Hon hade antagligen glömt vem han var. Ingen trodde väl att Gerda skulle bli frisk. Och man började förstå att hennes sjukdom hade börjat redan innan Gustav dog, att hans död blev den utlösande faktorn. En del bybor skämdes och kunde inte riktigt förstå att de bara låtit allt fortsätta. Två barn hade kunnat räddas om de bara gjort något. Och kanske Gerda också om hon hade fått hjälp i tid. Iris kom inte tillbaka och det antogs att hon var död.

Men Michael blev kanske lite bättre. Han hade åtminstone slutat att skrika, men han hade ingen livslust. Han låg helst i sin säng och blundade, svarade inte på någon form av terapi. Hans mage tålde dåligt maten och han blev orolig och rädd om någon ville att han skulle stiga upp och gå ut lite. Någon trodde att han kanske skulle bli bättre om han fick träffa sin mormor och se att hon levde. Hon såg ju

riktigt rar ut nu, hade gått upp i vikt och hennes vita hår var kortklippt och fint. Hon var söt i sjukhusets ljusa mjuka kläder, hon såg precis ut som en snäll sagotant! Och lugn och stillsam var hon, med hjälp av medicinen. Så mormor förbereddes på sin avdelning och precis som väntat svarade hon inte, bara log sitt lilla stillsamma leende och nickade. Då var det värre med Michael, han ville inte stiga upp, han ville inte gå ut och han ville inte ta på sig jacka och mössa. Han ville stanna i sängen. Men efter mycket lock och pock kom de iväg. Sköterskorna pratade uppmuntrande med honom och höll honom lugnande i handen.

- Vi ska bara visa din mormor hur duktig du blivit, du är inte alls så mager längre och ditt hår är så fint. Syster Ida rufsade lite i hans mjuka, ljusa hår. Ja, du är jättegullig, en riktig tonårspojke, snart ska du fortsätta med skolan, du har hela livet framför dig. Allt ska bli bra ska du se!

Ida hade ända sedan Michael kommit in nästan hatat de enfaldiga byborna som hade offrat både Michael och hans mamma för att de var för inskränkta för att ingripa. Själv ville hon göra allt för att pojken skulle få en bra framtid, men ibland verkade det hopplöst. Han svarade sällan och reagerade inte.

När de kom fram till mormor var de båda sköterskorna lite oroliga, ingen visste hur vare sig Michel eller Gerda skulle reagera. Fast de trodde nog inte det var någon fara med

Gerda, hon skulle säkert bara sitta och le, utan att fatta vem pojken var. Men skulle han bli rädd, arg eller likgiltig? Eller kanske rentav lite glad? Det var ju det de hoppades. Michael stod stel innanför dörren, solen sken in det lilla rummet. En röd pelargonia lyste på fönsterbrädan och mormor satt i sin stol vid fönstret. Hon var klädd i sjukhusets gulrutiga klänning och hade en vit kofta över axlarna. Hennes vita hår var kort och välkammnat. Och hon log men tittade inte på dem. Syster Ida tog lite fastare tag i Michaels hand och sa

– Här är mormor, ska vi gå fram och hälsa? Men Michael stod som fastnaglad i golvet och stirrade på Gerda, de undrade om han kände igen henne. Förr hade hon alltid haft mörka kläder och håret i en knut eller fläta, nu var hon ljus och ren och hennes ansikte var mjukt och vänligt. Plötsligt började Michael skrika och slet sig loss från Ida, han sprang först fram till mormodern, men hejdade sig och sprang tillbaka mot dörren och ut. Hans höga skrik genljöd i salar och korridorer. Det hade varit svårt att lugna honom.

I flera timmar låg han på sin säng och skakade. Han svarade inte, ville inte äta eller dricka, men så småningom återgick han till sitt tidigare stillsamma tillstånd. Han åt vad som sattes fram, ibland svarade han, men för det mesta tittade han tomt upp i taket. Det var först de senaste månaderna som han visat lite intresse för sin omgivning. Ibland kunde han le ett snabbt, knappt märkbart leende

när Ida kom in till honom. Och han hade börjat äta lite bättre. Men så hände detta...

När Ismet tystnade var Jennys ögon fulla av tårar, hon var starkt gripen av Michaels öde. Han hade haft det ännu värre än hon själv, han hade aldrig fått en chans och han skulle kanske aldrig bli frisk. Kanske skulle han få sitta på anstalt hela livet. Åter kände Jenny hatet blossa upp, hatet mot människor som inte ville se. Människor som bara trampar på i sina invanda spår. Varför vill ingen se det onda som händer. Tysta satt de tillsammans medan skymningen tätnade utanför.

Kapitel 10

Jenny kände sig trött och frusen när hon kom hem från jobbet. Utanför fönstret lekte en kall oktobervind med några bruna, vissna löv. Det verkade bli en tidig höst, träd och buskar stod redan kala och frusna och markens blommor var sedan länge vissna. Jenny tittade på klockan. Jo, hon skulle hinna lägga sig en liten stund innan hon lagade middag. Det var väl det deprimerande vädret som gjorde henne så trött, tänkte hon när hon drog en lätt filt över sig. Rummet var tyst och svalt inga ljud hördes utifrån och hon sov drömlöst och hårt i nära två timmar. Men middagen gick fort att laga till, hon hade några köttbullar i kylen och till det stekte hon upp ett paket klyftpotatis. Jenny hade aldrig tyckt om matlagning och var inte alls bra på det. När Ismet var ledig var det han som var kock. Han hade många idéer och lagde ofta mat efter gamla kurdiska recept i svensk version. När han kom hem och såg henne stå där vid spisen med röda kinder och lite glansiga ögon tyckte han att hon aldrig varit vackrare. Vilken mat som helst skulle vara festlig och utsökt i hennes sällskap. Han kysste henne och höll henne intill sig.

– Hur har du haft det idag min älskling? frågade han med läpparna mot hennes långa mjuka hår.

– Jo, det har varit bra som vanligt. Fast fy vad kallt det är ute. Skönt att du är hemma. Nu äter vi, varsågod och ta för er, min herre! skojade hon.

– De åt och pratade om vad som hänt under dagen. Jenny undrade hur det var med Michael. Ismet sa att det var ungefär som innan, men han pratade mer och var uppe och han hade börjat läsa lite. Fortsatte det så här kunde han kanske snart få riktig skolundervisning. Det verkade inte helt hopplöst i alla fall.

– Så roligt, tänk om han får ett riktigt liv till slut, sa Jenny.

– Ja, det hade varit fantastiskt, men det är hemskt att ett en oskyldig kvinna skulle behöva dö.

– Usch ja, suckade Jenny. Plötsligt var hon mätt fast hon knappt ätit något. För att inte oroa Ismet försökte hon ändå äta lite till, men han såg att det var något.

– Vad är det Jenny, du är så blek, ska du inte äta mer?

– Nej jag var så hungrig innan, så jag åt två smörgåsar, ljög hon. Det var förstås dumt för nu är jag alldeles mätt, hon skrattade urskuldande.

– Gå du in och lägg dig en stund så fixar jag köket. Sen lagar jag lite örtte till oss.

– Tack Ismet, du är så rar. Vad skulle jag göra utan dig?

– Du blir aldrig utan mig, så oroa dig inte, sa han ömt och höll henne hårt intill sig. Men med en rysning såg han ut i den kalla mörka oktoberkvällen, det kändes som ett

omen. Han åt upp sin mat, och dukade sedan snabbt undan. Men medan han diskade kom tankarna som han så ofta sköt ifrån sig. Om hon skulle bli sjuk igen, om hon skulle dö ifrån honom. Den krypande rädslan gjorde honom illamående. Han satte sig vid bordet och såg tomt framför sig. Ute var det höst och kallt och han kände sig frusen inombords. Rädd och frusen. Jenny var hans livs enda kärlek och han dyrkade henne. För honom var hon något heligt, ett vackert sagoväsen. Att älska henne var så annorlunda, så fint och så långt ifrån de förnedrande tillfälliga mötena han haft ibland. Sex utan kärlek, hårt rått, när det var över fanns bara avsmak och självförakt.

Jenny sov när han kom in i rummet och han lät henne sova. Han behövde läsa in några sidor psykologi, inför provet. Han brukade ha högsta betyg på alla skrivningar och var snart färdig med sin utbildning. Praktiken fick han på avdelningen. Om bara Jenny fick vara frisk såg framtiden ljus ut.

När Jenny vaknade låg hon en stund och såg på Ismet som satt lutad över sina böcker. I lampans sken glänste hans svarta hår, det var lite lockigt och strävt och hon älskade att smeka det. Och hon älskade hans vackra, kärleksfulla ögon, mörkbruna och med svarta ögonfransar och fint välvda ögonbryn. Och hon älskade hans starka kraftiga armar med det silkesmjuka håret och händernas styrka. Det var så tryggt i hans famn, hans kraft liksom smittade över

på henne och hon blev lugn och glad. Osårbar. Långsamt sträckte hon på sig och reste sig upp.

– Förlåt mig Ismet, jag somnade visst. Vill du ha te nu eller ska vi vänta?

– Jag kan ta en paus och laga te nu om du vill, sa han leende.

– Nej läs du, jag gör te. Nu har jag ju sovit och är pigg och utvilad, läs så du blir färdig med din hjärnskrynk-lareexamen! Jag är så stolt över dig min älskling du är så duktig. En snabb puss sedan gick hon till köket för att sätta på tevatten.

Kapitel 11

Jenny hade blivit sämre och nu skulle hon inleda ny cytostatikabehandling, och eventuellt få en ny transplantation. Kvällen innan hon skulle läggas in på sjukhuset visade hon en film från hennes barndom. Det var tyst i det halvmörka rummet, det vara bara det svaga surrandet från videon hördes. Filmen visade en lycklig familj en julafton. Jenny satt i sin mammas knä. Mamman skrattade och höll ett stort paket som Jenny skulle få. Jenny var bara några månader den gången. Några bilder av en julgran och människor som åt julmat flimrade förbi, sedan blev det en liten paus.

– Det är gamla smalfilmer som jag fått överspelade på video. Vi hade inte ljud och jag valde bort att ha musik i bakgrunden, förklarade Jenny. Du får säga ifrån när du blir trött på filmen. Jenny log och strök honom över armen som höll om henne.

– Jag blir aldrig trött på det som handlar om dig min älskling. Och det är roligt att se hur du växte upp och blev den du är.

– Det var inte roligt som du vet. Inte sedan när mamma blev sjuk, sa Jenny. Nästa sekvens visade familjen vid ett soffbord hos Jennys morföräldrar. De satt tillsammans och tittade på tv och bordet var dukat med kaffe, saft och kakor.

– Här är morfar, sa Jenny stolt. En tunnhårig medelålders man satt bredvid Jenny och såg ömt på henne.

– Han ser snäll ut, jag förstår att du tyckte mycket om honom.

– Ja, han var min enda tröst när mamma blev sjuk. Pappa blev ledsen och tvär och orkade inte med mig och mina frågor och mamma var svag efter operationer och behandlingar. Jag vet att hon älskade mig, men hon var alltid trött, precis som jag är nu... sa hon tyst. Men morfar tog hand om mig, som jag redan berättat. Han tog mig till bibliotek och konstutställningar och vi var ofta i skogen. Och ibland gick vi på bio. Mormor var också snäll, hon var den som skötte hemmet när mamma inte kunde. Mormor var så jordnära och praktisk, hon såg vad som behövde göras och gjorde det.

– Du hade en fin familj med människor som älskade dig, men sjukdomen kunde ingen rå på.

– Ibland är jag rädd att jag också ska dö ung, det är som en förbannelse över vår släkt. Jenny såg med stora rädda ögon på Ismet.

– Men min lilla älskade, så får du inte säga. Läkarna är mycket bättre nu. De kan bota det mesta och jag kommer inte att låta döden ta dig ifrån mig. Du betyder allt för mig. Hör du det du måste leva, han skrattade lite, men dödsskräcken var ständigt närvarande.

– Ja jag tror dig, när jag är med dig känns det som om

ingenting kan hota mig. Din energi blir min på något sätt. Hon tryckte sig tillitsfullt mot honom.

Fler glada familjebilder skymtade förbi. På några bilder från en badstrand syntes Jennys föräldrar friska och glada, de kastade boll och byggde slott i sanden. Jenny skrattade stort och tultade glatt omkring. Inga mörka moln kunde ännu anas. Men på Jennys treårsdag var en förändring märkbar. Jennys mamma var plötsligt så smal och såg ledsen ut. Familjen satt vid ett festligt dukat bord och en stor tårta med tre ljus syntes i förgrunden. Jenny satt i morfars knä och de skulle blåsa ut ljusen.

– Ja, det var strax efter att mamma upptäckt knutan i bröstet. Hon var så ung och doktorn sa att det inte var någon fara, man får inte cancer så tidigt. Men det var just det hon hade. Och så småningom blev hon opererad, de tog hela bröstet, men det hade redan spridit sig. Jenny talade lågt, som till sig själv. Men hon fick leva några år ändå. Fast det var år utan liv och glädje. Hon var alltid trött efter strålbehandlingar och operationer.

– Så fruktansvärt för er alla, och stackars dina föräldrar som ville så mycket men inte kunde. Cancer är en hemsk sjukdom, den kommer smygande och liksom äter upp kroppen inifrån. Men det kommer inte att hända dig Jenny! Du har inte den sortens cancer och det finns bot nu. När du är på sjukhuset ska jag komma varje dag. Läkarna och medicinen gör dig bra, och min och din kärlek gör resten.

Till jul är du hemma hos mig igen och vi ska fira en fantastisk jul tillsammans bara du och jag. Med tomte och julklappar och allt du vill. Ismet försökte förtvivlat intala Jenny att det ska bli bra samtidigt som hans egen rädsla låg som ett järnband över bröstet och han har svårt att andas. Tätt intill varandra såg de vidare på filmen, en sekvens visar när Jenny börjar skolan.

– Morfar dog rätt snart efter att jag börjat skolan, men han var med mig den första skoldagen och han var så stolt när jag sade att jag redan kunde läsa och skriva, han hade ju lärt mig. Men som tur är så han fick aldrig veta hur eländig min skoltid blev. Ingen annan heller, det var inte lönt de orkade bara med sig själva. Sedan blev mormor sjuk. Det var naturligtvis också cancer. Du ser att sjukdom, död och olyckor går som en röd tråd genom vår släkt. Jenny pratade tyst, hon var trött och nedstämd.

– Om jag hade gått i din skola då hade jag varit din vän och ingen hade vågat vara dum mot dig. Ismet såg ömt på henne, märkte hennes trötthet och rädsla och hennes sårbarhet. Men nu har vi varandra och du blir frisk. Jag vet det och du måste tro mig. Du och jag ska ju alltid vara tillsammans!

– Jag älskar dig så mycket och hoppas att du har rätt. Jag vill ju leva och jag vill ha barn. Tänk om vi kunde få barn!

– Visst ska vi ha barn, just därför måste du bli frisk.

Och vet du vad du ska göra nu?

- Nej, svara hon osäkert, jag vet inte om jag...

- Du ska bäddas ner sängen och jag ska ge dig ansiktsmassage, med din nya fina, och dyra olja! Han log, den tar bort alla bekymmer och all oro. Sedan sover du gott hela natten och jag ligger bredvid dig och håller din hand. Då är vi redo för morgondagen. Och en liten bit på väg mot vår nya friska framtid!

Försiktigt hjälpte Ismet henne i säng och hon somnade genast. Men när han såg hennes trötta ansikte kände han bara oro och sorg. Hon var så blek, hennes hud var grå och livlös. Han såg på hennes tärda ansikte, och visste plötsligt att hon inte skulle komma att klara det.

Morgonen kom och solen skymtade bakom lätta och skira moln. Jenny var lugn och samlad när de satt tillsammans vid frukostbordet. Sedan plockade Ismet ihop det hon skulle ha med till sjukhuset. Vinden var kyligt frisk och Jenny stannade utanför ingången. Hon lutade sig mot väggen och andades djupt.

– Känner du Ismet, så frisk och liksom krispig luften är? Så skönt det är att stå här i solen och andas in den friska luften. Det känns nästan som vår! Vår i oktober! Är det inte konstigt?

– Nej, hösten är en sorts vår, växterna går bara till vila. Sen efter den långa mörka vintern vaknar de och blommar

vackrare än någonsin. Precis som du, du ska vila och bli bra, men du behöver inte sova hela vintern! Till jul ska du vara hemma hos mig.

– Ja, det känns faktiskt som om jag skulle bli bra den här gången, jag tror det. Jenny log hennes ögon hade en hoppfull glans.

De kom i god tid till sjukhuset och när Jenny kommit på plats skulle Ismet vidare till sitt arbete. Han lovade att komma när han slutat och att komma varje dag. Och Jenny kramade honom länge och tillitsfullt. Och han kom varje dag, varje kväll och han märkte att hon blev svagare och svagare. Han förlorade livslusten och det var bara de korta stunderna när Jennys var vaken som han förmådde att visa sig stark.

Och en kväll när det var som mörkast hände det som inte fick hända. Han såg på Jennys bleka tärda ansikte. Håret var tunt med flera kala fläckar. Hon sov men ett kort ögonblick öppnade hon ögonen och mötte sorgset hans oroliga blick. Hon försökte le och han tryckte hennes hand. Sedan somnade hon igen och han satt kvar en stund. När han gick förbi en av sköterskorna räckte hon ut handen och sa att han inte fick ge upp, de var inne i den värsta fasen nu. Cytostatika tar hårt på kroppen, men prognosen är faktiskt riktigt god. Jenny ska nog bli frisk. Sköterskan log uppmuntrande och Ismet tackade tyst.

Länge blev han sittande i bilen, han kunde inte förmå sig att köra hem till ensamheten i lägenheten där tankarna maler medan oron kryper in under huden. Han ser Jennys gråbleka ansikte framför sig hela tiden, hör hennes trötta röst. Hon vill så gärna leva och han hade lovat... Men vad kunde han göra när döden skrattar hånfullt i varje vrå.

Han startade bilen och körde långsamt ut från parkeringen ut mot motorvägen där han drog på högsta fart. Allt flimrade förbi i ett töcken av blänkande ljus och mörker. Plötsligt saktade han farten och vände av mot Göteborgsskylten. Det var några mil dit men han kunde lika väl köra dit som någon annanstans. Som styrd av en osynlig hand körde han mot centrum, dit han mindes att det där stället låg. Ett café, eller klubb, han visste inte riktigt vad det skulle kallas, han visste bara att lovat sig själv att aldrig mer gå dit. Han parkerade bilen och gick hastigt de få stegen till ingången.

Det var halvmörkt i lokalen och musiken var hög och skrällig. De flesta borden var upptagna och röken låg tung över lokalen. Ismet beställde kaffe och konjak. Konjaken svepte han direkt och beställde en till som han satte på brickan och gick bort till ett ledigt bord. Han satt så han såg ut mot rummet och de andra gästerna, några par satt tätt tillsammans och en del hånglade öppet. Några var klädda i läder med nitar och kedjor andra såg mer vanliga ut. Ismet kände förakt för dem och sig själv, men samtidigt

en kittlande nästan okuvlig längtan. Han ville resa sig och gå därifrån, men han satt kvar drack lite av kaffet och tömde snabbt den andra konjaken. Just då kom en ung kille fram och frågade lite försynt om där var ledigt. Ismet nickade kort och grabben slog sig ner. Han satte ett stort glas skummande öl på bordet och tände en cigarett.

– Du har väl inget emot att jag röker? frågade han sedan och såg snabbt, lite skyggt på Ismet.

– Nej då, rök du inte stör det mig, svarade Ismet likgiltigt.

– Jag heter Magnus, Magnus Andersson, sa den unge killen plötsligt och räckte fram handen.

– Ibbe Barton, sa Ismet kort och tog hans hand, och mötte flyktigt pojkens blick. Han hade nog inte fyllt 20 än, han såg så ung och ofördärvad och ut. Ismet ångrade nästan att han svarat så tvärt och han skämdes lite för att han sagt annat namn, men man vet aldrig på sådana här ställen tänkte han.

– Har du varit här förr? frågade Magnus.

– Ja, nej, jag menar en gång för länge sedan, var jag inom och... tittade, svarade Ismet lite förvirrat.

- Jaha, jag har precis kommit ut som man säger, sa Magnus och log lite generat. Han tittade bort och hostade lite. Jag har aldrig varit med någon på riktigt.

- Nej, sa Ismet och kände den förhatliga hettan. Han ville plötsligt ha den här grabben. Knulla honom, känna

hans unga smala kropp mot sin, känna hans... långt in och själv...

- Vill du ha en öl till, frågade han och reste sig.

- Ja tack, sa Magnus och svalde det sista i sitt glas. De satt tysta en stund och smuttade på den svala starka ölen och Ismet tog emot en cigarett fast han egentligen inte rökte. Ovan vid alkohol och cigaretter han kände sig snart yr och dåsig. Men det var skönt, skönt att en liten stund få slippa oro och skräck för framtiden. Plötsligt ville han sitta här i evighet och se på den unge snygge killen med de smala känsliga händerna och den mjuka veka munnen. Hans hår var långt och samlat i en svans och han var klädd i en tjock grå tröja under en blå jeansjacka och hans jeans var slitna.

- Vill du följa med hem och ta ett par öl, jag bor bara ett kvarter bort, frågade Magnus lite tveksamt. Jag menar vi kan snacka lite, här är sånt väsen att man hör knappt sig själv.

- Okej, svarade Ismet och de drack snabbt upp och gick mot utgången. Någon skrattade rått bakom dem innan dörren föll igen. Ismet gick mot bilen, men undrade om han skulle våga köra.

- Ska vi ta bilen eller kan den stå kvar här?

- Ta du bilen, det är bara gatan rakt fram där och jag har parkeringsplats. Du klarar väl den biten? Eller...

De satte sig bilen och Ismet startade och körde försiktigt iväg. Han skärpte sig till det yttersta och efter ett några

minuter hade han parkerat hos Magnus. De travade uppför en massa trappor sedan öppnade Magnus och de gick in. Lägenheten var liten, men allt var rent och prydligt. En blommig vaxduk täckte köksbordet och ett par rödmålade stolar stod på ömse sidor om bordet. Magnus torkade av det redan rena bordet och satte fram öl och glas. Det fanns inte några blommor i lägenheten. De satt tysta och lite besvärade, visste inte riktigt vad de skulle säga. Men allteftersom de drack blev det lättare att prata och snart gick de in i vardagsrummet. En stor säng dominerade rummet, men några dynor i samma färg som överkastet gjorde att den såg lite soffliknande ut. Och framför stod ett rejält soffbord med några tidningar och ett askfat. Teven stod mittemot sängen och det fanns både video och dvd-spelare. Magnus drog för persiennerna och tände några små lampor.

Och utan att veta vem som börjat låg de tillsammans i sängen. Med febrig hetta slet de av varandra kläderna.

Nästa morgon vaknade Ismet med en brinnande huvudvärk och djup ånger. Han såg på pojken vid sin sida. Så ung och sårbar han såg ut i det svaga gryningsljuset. Hans hår var långt och rufsigt och munnen halvöppen. Han snarkade lätt. Kroppen var blek och mager. Man kunde se revbenen genom den tunna vita huden. Men det var en snygg kille ändå. Och han hade varit fin i natt, Ismet kände gnista av

nattens lust komma tillbaka men vände sig bort. Plötsligt kände han våg av sympati för Magnus. Förr, de enstaka gånger han gett efter för sin läggning, hade han avskytt sin partner lika mycket som sig själv, men Magnus väckte en sorts ömhet. Han var så vek och känslig. Hur skulle han klara den hårda verkligheten? Människors hån och avsky, för trots alla kändisar som kom ut ideligen och alla flådiga Pridefestivaler så visste Ismet att bögar inte var särskilt populära. Det fanns till och med de som tyckte sig ha rätt att misshandla dem eller frysa ut dem på arbetsplatsen. Ismet smög sig försiktigt upp och samlade ihop sina kläder. Han hoppades att han skulle hinna gå innan Magnus vaknade. De skulle aldrig mer träffas. De hade haft en fin natt tillsammans med rusig glädje och sprängande lust, men nu kände han bara äckel och avsmak. Och han visste att han aldrig kommer att acceptera sin läggning.

Huvudvärken tilltog och han ville bara komma hem. Snabbt, ibland alltför snabbt körde han på motorvägen och var hemma efter någon timme. Han ville lägga sig och somna från allt. Glömma det sista dygnet, men han blev sittande vid köksbordet oförmögen att röra sig. Dimman låg som en grå filt utanför fönstret. Allt var fuktigt, grått och kallt. En plötslig insikt sa honom att Jenny var död. Han kände redan sorgen och den oändliga tomheten. Allt i lägenheten påminde om henne. Hennes glädje och livslust när de ännu hoppades att hon skulle få vara frisk, hennes

sorg och rädsla när sjukdomen kom tillbaka. Hennes korta liv hade nästan bara rymt sorg och besvikelse. De människor som stått henne nära hade gått bort och nu hade hon dött ifrån honom. Det var märkligt att för bara några månader sedan visste han inte att hon fanns och nu kunde han inte tänka sig ett liv utan henne.

Han mindes varenda minut av den tryckande varma sommardagen när hon bett att få stanna hos honom en stund. Och deras kärlek hade växt i skuggan av döden. Hennes ensamhet ersattes av gemenskap, och för Ismet som egentligen aldrig brytt sig om kvinnor, blev hon synonym med den fulländade kärleken. Ibland när Jenny mådde bra och var stark älskade de med en hängivenhet och passion som nästan var överklig. Men ofta, ofta låg de bara tätt tillsammans och pratade om allt mellan himmel och jord, underbara stunder av närhet och värme. Och nu var allt förbi, Ismet grät bittert och ville bara dö.

Kapitel 12

Vinternatten var mörk och kall men Ismet var ofattbart lycklig. Det var nästan midnatt och Jenny sov lugnt och tryggt, men han låg vaken genomsyrad av glädje och tacksamhet. Samtidigt skämdes han när han mindes den där kvällen, natten då han förlorat kontrollen. Och hans enda ursäkt hade varit förtvivlan, trötthet och hopplöshet. Han hade ju varit säker på att Jenny skulle dö och utan henne hade hans eget liv inget värde.

Men nu hade Jenny varit hemma en vecka verkade helt återställd. Hon var i full gång med julförberedelserna. Hela gårdagen hade hon städat och putsat fönster och skrivet en lista på allt de måste köpa. Ismet hade inga julsaker, inte ens en adventsljusstake. Inte för att han hade haft något emot att fira en svensk jul, det hade bara inte blivit av att köpa något. Han brukade fira helgerna med mor och syskonen. En svensk jul, med Kalle Anka på eftermiddagen och kurdisk mat i julljusens sken. Därefter blev det julklappsutdelning, ibland med tomte. Men i år skulle han och Jenny fira sin egen jul med, för att sedan åka till släkten på nyår. Och till sist somnade han med ett nästan saligt leende på läpparna.

Jenny njöt av det varma vattnet, den rosa duschgelén

löddrade mjukt och doftade underbart. Hon torkade sig och smorde in sig med väldoftande bodylotion. Hon hade redan gått upp flera kilo och håret var också mycket bättre, riktigt snyggt i den nya korta frisyren med lätt toning i guldbruna nyanser. Hon nynnade på några julvisor och satte på kaffe, Ismet sov fortfarande. Hon dukade fram och bröd, ost och marmelad. Satte sig med tidningen medan hon väntade på det rostade brödet.

- God morgon min älskling, sa hon när Ismet vaknat av kaffedoften. Han gnuggade sig i ögonen och log mot henne.

- God morgon, vad duktig du har varit! Men du måste ta det lugnt, vi ska ju åka och handla idag.

- Ja, det vet jag väl! Jag är bra nu, jag ska inte vara sjuk alltid. Jenny blev lite irriterad för hon ville inte påminnas om sjukdomen.

- Förlåt mig Jenny, jag är bara rädd om dig, du får inte överanstränga dig.

- Ja, ja, nu äter vi, sedan kanske du orkar klä dig så vi kommer iväg! Hon pussade honom på kinden och strök det rufsiga håret.

- Um, du har redan duschat, sa han och höll om henne hårt. Han kände ögonen tåras av lycka, men inte visa hur rörd han var.

Inne i staden var det fullt av folk överallt och det var svårt att hitta en parkeringsplats, de körde runt lite innan de bestämde sig för att köra till köpcentret utanför staden.

När de äntligen kom dit var de hungriga och åt räksmörgåsar och drack te på en trevlig restaurang, sedan var de redo att handla. De trängdes med glada människor och med sura och jäktade människor och överallt spelades julmusik och ljus och stjärnor glittrade i kapp med tomtar och granar. Och efter att knuffats och trängts i timmar var de äntligen klara, vagnen var full och de hade köpt allt som stod på listan och lite till. Hastigt bestämde de sig för att äta middag på varuhuset innan de körde hem för Jenny ville åtminstone få fönstren julfina. Grannarna hade redan satt upp julgardiner, stjärnor och ljus, det var bara deras fönster som gapade svarta och tomma.

På söndagsmorgonen sov de länge och Ismet vaknade först, som vanligt låg han en stund och lyssnade oroligt efter Jennys andetag. Han måste lägga av med det, men det var svårt. Tyst och försiktigt reste han sig för att inte väcka henne. Efter en snabb dusch lagade han kaffe och dukade. Sedan tände han adventsstjärnan och adventsljusstaken med två ljus. Så fint det hade blivit med de röda gardinerna och de två röda Julstjärnorna i fönstret, ute hade det börjat ljusna, men mörka, tunga moln täckte himlen. Det skulle kanske bli snö.

- Godmorgon sömntuta, så det är dags att vakna nu, sa han leende när Jenny kom intassande i köket. Hon var så söt med sitt rufsiga hår och några märken efter kudden på

kinden. Sätt dig raring, fortsatte han, jag har precis dukat fram.

- Åja, du har säkert nyss vaknat, så sömntuta kan du vara själv, skrattade hon, jag måste på toa, sen kommer jag.

De åt och nojsade och småretades med varandra. Idag skulle de packa in julklappar och sätta fram tomtarna som de köpt Och Jenny skulle ner till sin lägenhet och hämta sin julkrubba och den gamla adventsljusstaken och mors virkade duk annars blev det ingen riktig jul. Men julgranen fick vänta. Det var ändå ett par veckor till jul.

På eftermiddagen började det snöa, sakta och lite tveksamt föll några små blöta snöflingor och marken blev glänsande våt. Men snart blev flingorna större och lade sig på träd och buskar. När Jenny såg den mjuka vita snön blev hon nästan högtidlig. Hon ville ut i det sköna vita vinterlandet med Ismet, leva, leka och skratta. Glömma sjukdom, besvikelser och sorger och hon skulle aldrig mer vara rädd... Hon fick upp Ismet ur tevesoffan och strax trängdes de i den lilla hallen. Jenny tog på sig den nya vita täckjackan och en röd stickad mössa med halsduk och ett par varma stövlar. Ismet ville som vanligt inte ha mössa på sig men han hade åtminstone en tjock halsduk och vantar. De gick snabbt mot parken och det kändes som att gå rakt in i ett underbart julkort, sagolikt och förtrollande.

Snöflingorna dansade ivrigt omkring och deras fotspår sopades snabbt igen. De var ensamma i en tyst underbar magisk värld. Över dem låg molnen tunga, fyllda av mer härlig, vit snö. Luften var frisk och Jenny fick röda rosor på kinderna och såg frisk och lycklig ut. Äntligen var de säkra på att medicinen var verksam och att Jenny var frisk.

- Wow Ismet vilken skitskön dag! Och jag är så glad att jag har dig, att det snart är jul och att det snöar så härligt skönt. Hon stannade och de kramades länge och njöt av varandras värme.

- Mitt liv var bara skit innan jag träffade dig, fast det fattade jag inte ... Jag var ju van att vara ensam, det hade liksom blivit naturligt för mig. Jag väntade mig aldrig något annat... Jag trodde till och med att jag var lycklig! Men när jag träffade dig... Det är så svårt att fatta att någon verkligen bryr sig om mig! Det hade varit lätt att dö då, men nu vill jag leva.

- Det är klart att du ska leva, Ismet försökte att göra rösten stadig och lugn. Du skulle se dig själv nu, så frisk och vacker. Du är det bästa som hänt mig, och jag låter dig inte dö. Då kan ju inte heller jag leva. Så är det, sa han med ett skratt, för att dölja allvaret och rädslan.

När de kom hem drack de varm glögg och åt pepparkakor och lussebullar. De skulle baka nästa dag, ett riktigt julbak så som Jenny läst om, men aldrig upplevt. Det var mycket hon aldrig upplevt, saker som de flesta tar

för givet. Någonstans hade

rädslan alltid funnits, rädslan för att människor skulle vända sig mot henne i avsky och förakt. Att deras vänlighet skulle bytas mot hån och överlägsenhet. Som när hon gick i skolan. Men med Ismet och sjukdomen hade det gått över och hon vågade släppa rädslan och leva. De hade alltid roligt tillsammans, de gick på bio, var ute och promenerade och de upptäckte den klassiska musiken, något som ingen av dem tidigare varit intresserade av. De fann ro i stillsamma pianostycken och Puccinis arior gav dem fina musikupplevelser. Jenny höll Ismets varma trygga hand i sin och visste att hon aldrig mer behövde vara ensam och rädd.

Kapitel 13

Äntligen var det julafton. Hela lägenheten var pyntad och doftade härligt av gran och hyacinter. De åt en lätt lunch med ägg, sill, lax, ost och bröd. Det var deras första jul tillsammans och de skulle bara mysa och trivas och göra precis som de själva ville. Den nya julskivan hördes i bakgrunden. Utanför de nyputsade fönstren stod vinterdagen grå och dystert och regntunga skyar drog snabbt över himlen. Det skulle nog inte bli en vit jul i år heller, men vad gjorde det, det blev mörkt tidigt och då såg man ändå inte snön.

Efter lunchen klädde de sig för en snabb promenad i den råa decemberkylan. Det blåste kallt, och en och annan snöflinga blandades med regnet. De gick i rask takt för att hålla värmen. På torget försökte den stora granen sprida smula julstämning med tända lampor och stjärna i toppen. En glad förväntan låg över samhället, ett fåtal människor var ute i sista minuten och jäktade ut och in i butikerna. Plötsligt bröts tystnaden och friden av att några smågrabbar brände av några smällare, en lätt och krutrök dröjde sig kvar när de skrikande sprang vidare. Efter knappt en timme var Jenny och Ismet tillbaka. De gick inom Jennys lägenhet,

den var som klippt ur ett inredningsmagasin men saknade trivsel och värme, därför var de nästan aldrig där. Elljusstakarna och den stora stjärnan i fönstret tändes och släcktes med en timer, men rummen verkade tomma och ödsliga. Ett lätt dammlager låg över alla ytor och det luktade lite instängt. Jenny öppnade ett fönster och släppte in den kalla vinterluften. Tankfullt gick hon omkring och plockade bland sina böcker Vi måste snart bestämma hur vi ska göra med mina möbler och lägenheten, sa hon. Vi är ju aldrig här.

- Nej, sälj den efter nyår, sälj rubbet! Eller?

- Jo jag gör nog det. Det är ju onödigt att ha det så här. Jag ska inte bo här igen. Tänk om vi får barn, då får vi flytta till något större. Okej nu går vi hem till vårt! Vi vet ju inte om vi får något barn...

- Visst får vi barn! Så snart du har blivit riktigt stark så. Men din bokhylla får vi nog behålla, du har ju många böcker och din soffgrupp är finare än min.

- Kanske det, men... Ja vi får se efter helgerna. Jag ska lämna in lägenheten till försäljning. Men det blir svårare att sälja din, om vi ska flytta. Jag har varit så lycklig där med dig. Hon log lite sorgset.

Lagom till Kalle Ankas Jul satt de framför teven med glögg och pepparkakor och vars sin gräddfyllda mandelmussla. För både Jenny och Ismet var det en tradition att se de där tecknade filmerna. För Ismet hade Kalle

Anka varit inledningen till en helg med lek och skoj med syskon och kusiner och hela släkten. Inte hade de haft tid att sitta stilla och titta hela tiden, men Tomteverkstaden och Benjamin Syrsa ville alla se.

Jenny och hennes pappa brukade vara ensamma på jularna. De hade ingen julgran men Jennys adventsljusstake stod alltid i köksfönstret och på bordet brukade de ha några röda ljus och ett par hyacinter och julkrubban. Sedan satt de tillsammans i soffan och tittade på Kalle Anka och hans vänner. Jenny brukade låsa att Disneygänget och Arne Weise var hennes vänner. Hon hade ju inga andra. När Arne Weise tände sitt ljus brukade pappa tända ett ljus vid mammas fotografi. Då var det jul. Sedan åt de sin enkla julmat, bara lite skinka, kål och potatis. Till efterrätt hade de alltid risgrynsgröt och saftsås. Sedan bytte de julklappar och fortsatte att se på teve tills det var läggdags. Ett par jular hade pappa accepterat inbjudan från sin syster Karin då hade Jenny nästan varit lycklig, hon fick leka med kusinerna och det fanns massor av mat och godis. Och en julgran som strålade, stor och vacker med glänsande glaskulor i alla färger. Och fanns levande ljus som värmde och spred trivsel. Efter maten brukade en tjock tomte knacka på dörren med en fullpackad julklappssäck. Det var underbara jular, men pappa klarade inte av glada människor. Han slutade aldrig att sörjde mamma och han ville helst bara arbeta och sova.

Han sa alltid att Jenny själv kunde åka till Karin över helgen, men Jenny ville inte lämna honom. Så hon stannade och delade hans enkla, glädjelösa jul.

Som vuxen hade hon skapat egna traditioner som hon trivts med, men denna jul skulle bli annorlunda. Nu satt hon tillsammans med mannen hon älskade och skrattade åt de gamla välkända figurerna medan hon smuttade på den varma glöggen och skålade för en underbar framtid. Och när mörkret föll dukade de matbordet med en tomteröd linneduk och satte fram faten med härlig julmat, must, öl och en liten flaska kryddat brännvin. De gröna lanneservetterna var vackert brutna och de rustika ölglasen glimmade i skenet från de tända ljusen. Adventsstjärnan lyste milt över de röda julstjärnorna i fönstret. Överallt strålade ljus i kandelabrar och värmelyktor. Upprymda och sorglösa åt de sig igenom alla rätterna innan de dukade av. Och under granen väntade julklapparna i sina vackra paket.

I en liten ask med silverglänsande papper, låg en underbar ring med diamanter och safirer. Det var hennes förlovningsring, sa Ismet och hon hade köpt en exklusiv herrparfym och en guldkedja till honom. När de flera timmar senare lagt sig kom de på att de måste gifta sig. Och tätt hopslingrade smidde de planer för sitt bröllop. De tyckte att det skulle vara fint att ha bröllopet en vårdag och Ismets släkt skulle vara med, liksom Jennys faster Karin. Ja, henne skulle de besöka om ett par dagar, då kunde de ju passa på

att bjuda henne. Jenny tyckte mycket om sin faster som allttid skickat julklappar och födelsepresenter till henne och skrivet brev och skickat roliga kort, hon hade säkert förstått att Jenny inte hade det bra med sin olycklige pappa.

Till nyår skulle de åka till Ismets mamma och stanna hela helgen och fira tillsammans med henne och syskonen. Jenny var lite orolig för att de inte skulle tycka om henne. Vad skulle Ismet göra då. Skulle hon bli ensam igen. Med en rysning försökte hon intala sig att det skulle bli bra. Hon måste sova nu. Imorgon skulle de till julottan tidigt. Deras första julotta.

Jenny vaknade av doften av nylagat kaffe och hörde Ismet från köket. Hon måste också stiga upp, de ska ju på sitt livs första julotta. Tyst kramade hon Ismet innan hon satte sig och drack det heta kaffet. Fingrarna kändes kalla och stela men hon var ändå svettig. Ismet tittade forskande på henne.

- Vad är det raring, är du trött. Vi behöver inte gå till kyrkan om du inte vill. Det blev ju sent igår.

-Nej det är klart att vi ska gå. Vi kan lägga oss igen när vi kommer tillbaka. Hon kände knappt igen sin egen röst. Men hon lyckas ändå pressa fram att hon trodde att en förkylning var på gång.

- Javisst vi gör som du vill. Men du måste äta, jag hämtar honung. Det lindrar.

De kom iväg utan fler frågor och hon intalade sig själv

att det var en vanlig förkylning och att hon var trött efter alla sena kvällar. Det var inte cancer. Men efter allt hon gått igenom blev minsta krämpa en skrämmande påminnelse om döden. Och i kyrkan bad hon krampaktigt hela tiden, fast hon inte trodde på någon gud.

Resten av dagen förflöt lugnt och stilla. Jenny sov lite och Ismet tittade på teve. Sedan åt de rester av sin julmat. Men Jenny märkte att Ismet ofta tittade undrade på henne och hon önskade att hon kunnat skratta och skoja och vara som vanligt. Men tröttheten och oron låg som ett damoklessvärd över henne.

Ett par dagar innan nyår blev Jenny av med både förkylning och trötthet. Hon kände sig pånyttfödd och lycklig i vissheten att få leva vidare med Ismet. De gav sig iväg tidigt, vägarna var bra och det var inte mycket trafik så de var framme hos Alanya, Ismets mamma, mitt på dagen. De hade bara köpt några småsaker för att spela julklappsspelet på nyårsafton, men det blev ändå en hel del att packa och stuva in i bilen. Alanya skulle få en resa hem till släkten, och Ismet och Jenny skulle följa med. Jenny försökte dölja sin nervositet, men visst var hon lite darrig i knäna inför mötet med dessa okända människor som var en del av Ismet.

Huset var ett typiskt 70-talsbygge lite högre och större än det de själva bodde i. men det var snyggt och välkött överallt. De tog hissen upp med paket, kassar och väskor

och sedan blev ett glatt pussande och kramande. Det verkade som om alla var där och Jenny hann inte känna sig orolig, det var bara att kramas, skratta och försöka komma ihåg namnen. Det blev lite lugnare när de en stund senare satt vid kaffebordet. Alla pratade svenska, ja en del var ju svenskar och där var där flera barn och en hund. Efteråt kunde Jenny inte fatta varför hon varit så orolig, det var ju Ismets närmaste, naturligtvis var de lika fina människor som han. Efter julklappsleken dukades ett långbord som räckte ända i stora rummet. Och maträtterna fick trängas på köksbänkar och småbord. Det blev en läcker buffé med allahanda maträtter. Jenny tyckte särskilt om de turkiska kåldolmarna och någon sorts fisk i små paket. Men efterrätterna var lite väl söta. Det var varmt och trivsamt alla pratade och var glada, och ingen nämnde Jennys sjukdom. Hon hoppades att Ismet inte sagt något, hon var ju frisk nu. Tröttheten som ibland överväldigade henne var givetvis helt naturlig, alla blir trötta ibland.

När tolvslaget närmade sig gick de andra ut med raketer, champagne och glas och klädda i roliga hattar, för att fira in det nya året med grannar och vänner. Bara Ismet, Jenny och Alanya och hennes lilla hund, stannade kvar däruppe. De stod på balkongen och hade en fantastisk utsikt över staden. Fyrverkerierna lyste upp himlen från alla håll och glada rop och skratt hördes från öppna fönster och balkonger. Det var stoj och stim överallt. De tände sina

jättetomtebloss och Jenny lutade sig intill Ismet, kände hans värme och närhet och var lycklig. Lyckligare än någonsin förr. Plötsligt kom hon att tänka på förra nyårsaftonen, hon hade varit lycklig då med, men på ett annat sätt. Mest hade hon varit stolt över att hon den magra, mobbade, utstötta flickan fanns med på en ståtlig herrgårdsbal. Och hon hade varit kär i Roger, som trots sin fina bakgrund och sitt välbetalda jobb som fondmäklare, ändå var en enkel trevlig kille. Men hon hade inte älskat honom, inte velat binda sig. Rädslan att bli ratad satt kvar och hon föredrog ensamheten framför att bli sviken igen. Tilliten och tron på andra människor kom med sjukdomen. Eller var det Ismet som var så speciell att hon för första gången i livet vågade ge och ta emot kärlek. Det var nog så det var. Hon ville tro det.

De körde inte hem förrän dagen efter nyår. Det hade varit intressant och underhållande att prata med Ismets mamma under lugnare former. Få lära känna henne lite mer, hon var en fantastisk kvinna, som trots sorger och bedrävelser ändå var glad och vänlig. Och hon hade blivit överlycklig över julklappsresan och genast ringt och meddelat släkten att de skulle komma om ett några månader.

Hemfärden gick också bra och de var hemma sent på eftermiddagen. Jenny var trött men nöjd och glad över alla

nya släktingar och vänner. De packade upp julklapparna under många skämt och glada utrop, och när de var klara pustade de ut och såg en film på teve.

Kapitel 14

När filmen var slut gick Jenny och lade sig. Ögonen sved av trötthet och hon orkade inte tvätta sig. Hon hade nästan somnat när hon råkade nudda sitt vänstra bröst och tyckte sig känna en liten knuta. Hon blev stel av skräck. Hon ville skrika och hjärtat hamrade så hon blev rädd att hon skulle få en infarkt till råga på allt. Det fick inte vara sant, inte detta också. Inte bröstcancer som mamma. Nu när hon äntligen var frisk och skulle börja leva på riktigt med Ismet. Försiktigt kände hon på bröstet igen, nej det var nog ingenting. Kanske bara ett märke efter behån. Men hon förstod att hon måste ta reda på hur det verkligen var. Alla sa ju att det gick att bota om man kom i tid. Och med ens bestämde hon sig, det fick bära eller brista hon måste veta, hon måste veta. Hon reste sig hastigt och ställde sig framför spegeln i sovrummet. Gode Gud låt det inte vara en knuta, Gode Gud låt mig få vara frisk. Med kallsvettiga fingrar tog hon av det tunna nattlinnet och tittade på bröstet. En aning lugnad såg hon att det åtminstone inte fanns några synliga knutor och med bultande hjärta och darrande kallsvettiga fingrar kände hon på bröstet igen. Det fanns en knuta där, den var liten men den fanns. Hon försökte

ropa på Ismet men det svartnade för ögonen och hon föll ihop på golvet. Ett nytt helvete skulle börja, skulle hon klara även detta?

Kapitel 15

Någon gick med snabba steg i utanför dörren och en dörr slog igen. Annars var det tyst, det svaga bruset från fläktarna hördes knappt och det var mörkt i rummet, men under dörrspringan lyste det från korridoren. Ismet låg tätt intill Jenny och han hörde de knappt de svaga andetagerna. Han höll hennes tunna, svala hand i sin. Och han visste att livet rann ifrån dem. De hade trott så mycket, hoppats så mycket. Jul och nyår, var det bara tre månader sedan? Det verkade oändligt länge sedan. Då var Jenny frisk och glad och de firade sin mysiga jul. Och nyåret med mamma och syskonen hade varit festligt och fint.

Men sedan kom det nya hotet när Jenny upptäckte den lilla knutan i bröstet. Hon fick förtur för operation och doktorn hade lovat att den var borta och att hon skulle få komma på kontroller ofta. Och än en gång hade de hoppats och än en gång hade de trott och än en gång hade de blivit besvikna. De hade inte förstått att nya tumörer växte i Jennys kropp. De hade trott att den hemska sjukdomen var besegrad, att ingenting kunde hota deras framtid.

Men en eftermiddag när Ismet precis kommit hem från jobbet blev Jenny illamående och kräktes våldsamt hela natten. Det var väl vinterkräksjukan trodde de när de

framemot morgonen äntligen kunde lägga sig. Men det var cancer som slagit till igen. Det hade funnits metastaser både i lungorna och på bukspottkörteln. Det gick inte att operera, bara lindra smärtan. Nu återstod ingenting. Inget hopp, ingen tro bara en tröstlös väntan på döden... Ismets liv skulle bli meningslöst, skulle han ens kunna leva vidare utan Jenny? Men själv hade hon blivit lugn och stilla, nästan likgiltig efter den slutliga domen. Hon hade skrivit testamente där allt hon ägde skulle tillfalla Ismet. Annars sa hon inte så mycket, hon visste att det var slut, men hon talade inte om det. När hon var vaken ville hon bara ligga intill Ismet och känna hans värme för hon frös hela tiden.

Han mindes deras sista samtal då hon vaknat till en liten stund. Hon hade sett på honom med stora ögon, döden hade redan förändrat henne, hon hade en sorts eterisk, överjordisk skönhet. Lugn och sval.

- Det hörs kanske konstigt, sa hon, men jag är faktiskt glad att jag blev sjuk.

- Men Jenny, det kan du väl inte mena? Att du vill ha detta lidande och denna gnagande oro. Ismet såg tvivlande på henne.

- Jo, förr var jag så kaxig och mallig. Tyckte nog innerst inne att jag var lite bättre och finare än andra... Jag hade ju övervunnit min svåra barndom. Jag hade lyckats, jag hade ett superbra jobb med hög lön. Och jag var mest intresserad av kläder, smink och senaste mode. Ytliga nöjen. Människor

betydde ingenting för mig. Jag hade kompisar, vänner och arbetskamrater. Men inga nära vänner. Och det var mitt eget fel... Jag vågade inte. Jag var rädd, rädd att bli bortstött och hånad igen. Men när jag blev sjuk mötte jag dig och var inte rädd längre. Därför är jag glad. Hon talade långsamt med svag röst. Med långa pauser.

- Ja, jag är också glad att vi träffats, men du får inte lämna mig. Du får inte dö ifrån mig.

- Jag önskar också att vi får fortsätta att vara tillsammans. Det finns inget jag hellre vill. Jag vill leva med dig, men om jag inte klarar det så ska du veta att jag varit lyckligare den här tiden med dig, än vad många andra är under ett helt liv. Hon låg länge med slutna ögon och andades tungt. Ismet, du får aldrig glömma att du gjorde mig till en hel, levande människa. Hon tryckte hans varma hand.

Han trodde att hon somnat, hon andades lite flämtande, och låg stilla och tyst med slutna ögon.

- Så om jag måste... lämna dig så glöm aldrig att du gjorde mig lycklig. Det kanske hjälper dig om du saknar mig för mycket.

- Du får inte dö ifrån mig, Jenny lova mig det. Kämpa, kämpa och vi vinner. Det måste gå.

- Jag ska inte ge upp. Vi ska ju gifta oss till våren. Hon skrattade med en liten snyftning. Men nu ska jag sova en stund och drömma om vårt bröllop, ett stort härligt bröllop, fullt av liv och glädje och en underbar familj, sa hon lågt.

Ismet kände ögonen fyllas av tårar, trots att Jenny var så svag ville hon ge honom tröst, ge honom något bra att tänka sedan. Hon förstod att hon skulle dö och ville trösta honom, men det fanns ingen tröst. Han stannade hos henne hela tiden, sov hos henne och sista natten vaknade hon, darrande i frossa. Han kröp intill henne och de somnade tätt tillsammans men några timmar senare vaknade han med en förnimmelse av att något hänt, något fruktansvärt. Han reste sig på armbågen och lyssnade. Jenny andades inte längre, hon var död.

Det kändes som att få en kniv rakt i hjärtat. Illamående, skräck och en omätlig saknad blandas och han blev stel av fasa. Han visste inte hur länge han låg där och krampaktigt höll om Jennys kalla kropp. Han kände en obeskrivlig sorg. Ensam med döden låg han stilla och tänkte på allt de upplevt. Mindes hennes tillitsfulla glädje och förväntan inför våren, men mindes också hennes sorgsna ögon när hon talade om sin barndom, hur hon blev mobbad och hennes ensamhet...

Han grät tyst, men gråten lindrade inte. Han smekte sakta hennes bleka kind. Såg på hennes slutna ögon. Hon såg lugn och nästan lycklig ut. Spåren av trötthet och smärta var borta, men hon ska aldrig vakna mer. Ismet ville följa henne ner i gravens svarta, okända djup, han vet att han aldrig kan komma över sorgen. Han hade älskat henne så obeskrivligt mycket.

Försiktigt kröp han ur sängen och lade sig på knä på

golvet framför henne. Han tog hennes iskalla händer i sina och försökte fatta att hon lämnat honom. Han böjde sig sakta över henne och kysste henne för sista gången. Sedan en smekning innan han lämnade sjukhuset och gick ut i den kalla, stjärnklara natten.

Han såg inte den gnistrande snön, kände inte kylan som bet genom hans alltför tunna kläder. Han såg inte stjärnorna som strålade på den svarta himlen eller månens kalla sken. Han såg bara Jenny och visste att hon var borta för alltid. Han gick utan mål och snart kom han till en bro. Han stannade och såg med svidande torra ögon på motorvägen nedanför. Det var inte mycket trafik. När han såg en ensam bil undrade han om föraren visste... om han visste hur oändligt skört livet är. Man lever, hoppas och gör upp planer för på framtiden, gör sitt bästa, och plötsligt är allt slut. Döden kommer obeveklig utan nåd. Ismet stod kvar på bron och den iskalla natten var utan slut...